

מורה נבוכים

דצמבר 2017

תכנון מס

עצות לתכנון המס לקראת סיום שנת המס 2017

חוזר זה ניתן לקריאה גם באתר האינטרנט שלנו

www.russo.co.il

דצמבר; 2017

לקוח/ה יקר/ה,

כמדי שנה ערכנו עבורך חוזר לקוחות ("מורה נבוכים"), המקיף את שנויי החקיקה בתחום המיסים¹ והכולל עצות² לקראת סיומה של שנת 2017.

את החוזר ניתן לקרוא גם באתר משרדנו באינטרנט בכתובת WWW.RUSSO.CO.IL

אנו מקווים שהחוזר אכן ישמש כמורה נבוכים: יאיר ויבהיר את סבך הוראות החוק, התקנות והוראות הבצוע של רשויות המס ויספק את העדכון המתבקש במציאות העסקית הדינמית, המאפיינת את השנה המסתיימת בימים אלה.

נשמח, כמובן, לעמוד לרשותכם במתן מענה ויעוץ לכל שאלה או הבהרה המתבקשת.

בברכה,

יעקב רוֹסוֹ ושות',

רואי חשבון

יש לי אמונה פשוטה אך חזקה האופן שבו אתה אוסף מידע מנהל אותו ומשתמש בו. יקבע אם תנצח או תפסיד" (ביל גייטס)

¹ חלק מהנתונים חושבו בטרם פורסמו בידי נציבות מס הכנסה או בידי המוסד לבטוח לאומי. על כן, עלולים לחול שנויים מזעריים בשל עדכון סכומים המתחייבים מעליית המדד.

² החומר בחוזר מובא באופן כללי ותמציתי ואין להסתמך עליו מבלי לקבל עצה מקצועית מתאימה. דברי החקיקה המופיעים בחוזר אינם נוסח רשמי.

תוכן עניינים

1	צורת ההתאגדות ושיעורי המס	1
1	שכיר	1.1
1	עצמאי	1.2
1	שותפות מוגבלת (או לא)	1.3
2	חברה	1.4
2	בעל שליטה	1.5
3	חברה משפחתית	1.6
3	חברה שקופה	1.7
3	אגודה שיתופית	1.8
3	מוסד ציבורי	1.9
3	יחיד, שותפות או חברה?	1.10
4	עסקים בחו"ל	2
4	חברה נשלטת זרה	2.1
4	כללי	2.1.1
4	מתי תחשב החברה לחנ"ז	2.1.2
5	חיוב בעל שליטה בחנ"ז במס	2.1.3
5	חיוב במס במועד חלוקת הדיבידנד בפועל או מכירת הזכויות בחנ"ז	2.1.4
5	חברת משלח יד זרה	2.2
5	כללי	2.2.1
6	מתי תיחשב חברה כחברת משלח יד זרה?	2.2.2
6	המס החל	2.2.3
6	חובת הדיווח	2.2.4
7	הקלות מס	3
7	מיסוי התא המשפחתי – חישוב נפרד לבני זוג	3.1
7	שינוי התנאים לקבלת נקודת זיכוי בגין בן זוג לא עובד	3.2
7	זיכוי בעד הוצאות להחזקת קרוב נטול יכולת	3.3
8	נקודות זיכוי בגין ילדים	3.4
8	שיעור מס נמוך על הכנסות שלא מגיעה אישית	3.5

8	פטור חלקי להכנסות מריבית	3.6
8	זיכוי על תרומות למוסד ציבורי מאושר	3.7
8	הקלות לעולה חדש ותושב חוזר	3.8
11	הקלות במיסוי מקרקעין	3.9
11	שיעור מס נמוך למשכירים נכסים	3.9.1
11	הכנסות בני זוג מרכוש	3.9.2
11	הכנסות שכירות - היבטי מיסוי	3.9.3
13	השכרת דירת מגורים	3.9.4
14	השכרת נכס עסקי	3.9.5
14	הכנסות שכירות מחו"ל	3.9.6
14	חבות במע"מ	3.9.7
15	תנאים לפטור ממס במכירת דירות מגורים	3.9.8
17	הפחתת המס	4
17	סיווג הכנסות כפטורות	4.1
17	קביעת עיתוי ההכרה בהכנסות	4.2
17	בסיס מזומן	4.2.1
17	בסיס מצטבר	4.2.2
18	דחיית הכנסות משכר דירה	4.3
18	הפחתת ערך מכירות	4.4
19	הקדמת מכירות	4.5
19	הפרשה לאחריות	4.6
20	עיתוי ההכרה ברווח/הפסד לקבלנים	4.7
21	חריגים להכנסה מריבית "רעיונית"	4.8
22	קביעת עיתוי הכנסות הוניות וקיזוז פסדים	4.9
22	קביעת עיתוי מימוש ניירות ערך	4.10
22	הגדלת הוצאות	4.11
22	הקדמת הוצאות	4.12
23	תשלומים לתושב חוץ	4.13
23	ניכוי הוצאות להתאמת מושכר	4.14
24	הוצאות לשיפוצים	4.15

24	4.16	פחת
24	4.17	שיחלוף - החלפת ציוד
25	4.18	חכירת נכסים ("שכר-מכר")
25	4.19	ניכוי הוצאות לפינוי דייר מוגן
26	4.20	קיצוץ הפסדים
27	4.21	העברת פעילות רווחית לחברה מפסידה
27	4.22	הכרה בחובות אבודים
28	4.23	התחייבויות תלויות
29	4.24	מתנות ללקוחות
29	4.25	אש"ל לעובדים
29	4.26	משכורות עובדים ובעלי שליטה
30	4.27	הוצאות נסיעה לחו"ל
30	4.28	ניכוי הוצאות כיבוד
31	4.29	ניכוי הוצאות רכב
32	4.30	ניכוי הוצאות לינה וארוחת בוקר בארץ
32	4.31	ניכוי עבור הוצאות מחקר ופיתוח
32	4.32	הוצאות בגין השקעה בחיפושי נפט
33	4.33	הוצאות בגין השקעה בסרטים
34	5	הוצאות סוציאליות
34	5.1	ניכוי בשל דמי ביטוח לאומי
34	5.2	קופות גמל לפיצויים
35	5.3	הפרשה על הכנסה משכר המהווה בסיס לפנסיה
35	5.4	קופות גמל
36	5.4.1	זיכוי וניכוי בגין הפקדה בקופ"ג
38	5.5	ביטוח מפני אובדן כושר עבודה
38	5.6	הפרשות לקרנות השתלמות
41	6	עסקאות עם בעלי שליטה/הטבות לבעלים
41	6.1	הלוואות גב אל גב (B.T.B)
42	6.2	מכירת דירת מגורים לחברה
43	6.3	חקיקה צפויה בנושא יתרות חובה

43	בימים אלו ישנה הצעת חוק המתגבשת בנושא יתרות חובה. (ראה 9.6 משיכת כספים מחברה בידי בעל מניות מהותי)
43	6.4 חלוקת רווחים
44	6.5 ריבית על הלוואות בעלים
44	6.6 פירעון שטרי הון
45	6.7 משכורות, דמי ניהול ומענקים – לבעלי שליטה
46	7 לקראת תום שנת המס 2017 ותחילת 2018
46	7.1 תשלום יתרת המס לשנת המס השוטפת
46	7.2 פרוק מרצון לפני תום שנת המס 2017
47	7.3 השלמת רישומים ותיאומים
48	7.4 פיקדונות
48	7.5 ריבית על הלוואות
48	7.5.1 הלוואות על פי סעיף 3(ט) לפקודה
49	7.5.2 הלוואות על פי סעיף 3(י) לפקודה
50	7.5.3 הלוואות צמודות מטבע
50	7.6 הספירה של המלאי והערכתו
51	7.7 הוצאות עודפות
52	7.8 מס ערך מוסף
52	7.9 השפעת המחזור של השנה חולפת
52	א. טיב ניהול החשבונות שיידרש בשנה הבאה
53	ב. ניכוי מס במקור מנכסים או משירותים
53	ג. שיעור המקדמות לשנה הבאה
53	ד. מקדמות של נישומים המדווחים בשיטת המזומן
54	7.10 פיצול ומיזוג עסקים
55	8 תכנוני מס החייבים בדיווח
56	9 נספחים
56	9.1 מפקד מלאי ליום 31/12/2017
56	9.2 הגשת הדוח האישי לשנת 2017
56	9.3 דוח מד אוץ לכלי רכב
56	9.4 הנחיות לפתיחת מערכת ספרים לשנת 2018

1 צורת ההתאגדות ושיעורי המס

להלן שיעורי המס הצפויים בשנת 2018:

יחידים – שיעור המס השולי המירבי ליחיד בשנת יעמוד על 2018 50%. המס על ריווחי הון ריבית ודבידנד יעמוד על 25%, ובידי בעל מניות מהותי 30%.

תאגידים - שיעור המס לתאגידים בשנת 2018 יעמוד על 23%³. (לעומת 24% בשנת 2017)

1.1 שכיר

שכיר הינו אדם המשתכר מעבודה. הפקודה מאפשרת למעבידו לשלם בעבורו לביטוח לאומי, לפיצויים, לקופת גמל ולגמלאות. וכך, טוב יותר מצבו של השכיר מבחינת ניצול שכרו נטו (לאחר ניכוי המס) – ממצבו של העצמאי, החייב לעמוד בהכנסתו הפנויה בהוצאות שהמעסיק שילם בעבור השכיר⁴.

1.2 עצמאי

הכנסתו של עצמאי באה מכל מקורות ההכנסה, אך לא ממשכורת אצל מעביד. חבות המס של העצמאי גבוהה משל שכיר, הואיל ואין באפשרותו לנכות מהכנסתו סכומים שונים שמעסיק משלם בעבור עובדיו למטרות סוציאליות ולמטרות אחרות, סכומים אלה מוכרים כהוצאה - מבחינת המעביד ופטורים ממס - מבחינת העובדים, הנהנים מהם. צורת חישוב זו מביאה את ה"עצמאי" להכנסה חייבת במס, הגבוהה מההכנסה החייבת במס של ה"שכיר", יתר על כן, על הכנסתו של העצמאי, היותר גבוהה, חל מס פרוגרסיבי גבוה.

1.3 שותפות מוגבלת (או לא)

בשותפות, לא השותפות היא הנישומה אלא השותף הוא הנישום. את החלק שכל שותף זכאי לו, בשנת המס מהכנסות השותפות, רואים, כהכנסתו של אותו שותף. משום כך גם רווחי השותפות הנמשכים בידי השותפים אינם ממוסים בעת משיכתם וזאת, לעומת רווחי חברה, הנמשכים בידי הבעלים כדיבידנד אשר ממוסים בעת משיכתם. על כן, במקום, שבו יש חשיבות לקיזוז הפסדים או רווחים של המיזם מול רווחים או הפסדים של בעלי המיזם, ראוי להעדיף פעילות במסגרת שותפות, ולא במסגרת חברה.

ברם, רבים נרתעים מהעדפת השותפות על פני החברה, הואיל והם מעוניינים ביתרון האחריות המוגבלת. בעבור אלה - ארגון הפעילות במסגרת של "שותפות מוגבלת" מהווה פתרון נאות, המאפשר ליהנות מיתרונות המס של השותפים מבלי לשמוט את יתרון הגבלת האחריות.

פקודת השותפויות מאפשרת את רישומה של שותפות מוגבלת, אשר בה אחד השותפים יהיה שותף כללי שאחריותו בלתי מוגבלת, ויתר השותפים יוגבלו באחריותם לסכום שהשקיעו בשותפות, בדומה להשקעה בחברה בע"מ.

³ ביום 15.12.16 אישרה וועדת הכספים של הכנסה את הפחתת מס חברות ל-24% ב-2017 ו-23% בשנת 2018.

⁴ בהגדרת הניכויים המותרים ליחיד כמו ניכוי לעצמאי עבור תשלומים לקרן השתלמות, קופת גמל, ביטוח לאומי וכיוצ"ב, ניסה המחוקק להשוות את מצבו של העצמאי לזה של שכיר אולם עדיין לא הושלמה המלאכה בתחום זה.

גם על בעיית האחריות הבלתי מוגבלת של השותף הכללי ניתן להתגבר. פתרון בעיה זו הוא באמצעות מינוי חברה בע"מ, אשר היא תהיה השותף הכללי. זאת, אף כי מתוך פקודת השותפויות לא ברור, אם אפשר למנות חברה לתפקיד השותף הכללי, אך בפועל מאפשר רשם השותפויות לרשום חברה בע"מ כשותף כללי.

בעיה אחרת בתחום זה נובעת מהוראת פקודת השותפויות, אשר קובעת, כי שותף מוגבל מנוע מלהשתתף בניהול עסקי השותפות. הדרך להתגבר על מגבלה זו היא באמצעות מינוי דירקטורים בחברה, המשמשת כשותף הכללי, אשר להם זיקה לשותפים המוגבלים. במינוי זה יש להקפיד, כי למתמנים הללו לא תהיה זיקה ישירה או בולטת לשותפים המוגבלים, בזיקה שכזו – עלול להיווצר הסיכון של הרמת מסך בין החברה המשמשת כשותף כללי לבין השותפים המוגבלים, הרמת מסך שכזו - פירושה איבוד יתרון הגבלת האחריות, שכן, על פי פקודת השותפויות – שותף מוגבל, המשתתף בניהול עסקי השותפות, נושא באחריות כשותף כללי כל זמן שהוא שותף בניהול. במקום שבו השותפים המוגבלים הם חברה בע"מ, מוקחה עוקצו של הסיכון הזה.

1.4 חברה

לחברה יתרון בשל האחריות המוגבלת של בעלי מניותיה כלפי נושיה, כך שלא ניתן לרדת לנכסיהם בשל כישלונותיה, למעט, במקרים בהם ערבו לחברה או במקרים של "הרמת מסך".

מבחינת מיסוי ההכנסות, חברה (לרבות אגודה שיתופית), חייבת מס בשיעור 23% על הכנסתה החייבת (24% ב-2017) בעת תשלום דיבידנד - מקבל הדיבידנד משלם מס נוסף בשיעור 25% על היתרה ("בעל מניות מהותי" -30%). כך, מגיע סך כל המס על רווחים מחולקים לשיעור של- 42.25% (43% ב-2017). ("בעל מניות מהותי"-46.1% (46.8% ב-2017)).

החל משנת 2008 פטור במפורש דיבידנד המחולק לבעלי מניות מביטוח לאומי. מי שמעוניין להשקיע את רווחיו בפיתוח עסקי ברכישת נכסים או להחזיק הלוואות בעבור רכישתם, מוטב שיפעל במתכונת של חברה, שבה לאחר המס יישארו לו 77% (76% ב-2017) מהרווח למטרה זו במקום נישום "יחיד" המשלם מס הכנסה בשיעור מירבי של 50% ובתוספת דמי ביטוח לאומי לפי העניין.

השקעת כספים בחברה עדיף לבצע באמצעות חברה אחרת, במקרה כזה, הוצאות מימון ההשקעה יחסכו מס בשיעור 23% (24% ב-2017) ותשואת ההשקעה תתקבל בדרך של דיבידנד עליו חל מס בשיעור אפס בין חברות.

1.5 בעל שליטה

במטרה לזכות ביתרונותיו של שכיר (הוצאות נוספות המותרות בניכוי) ביתרונותיה של חברה (שעור מס מופחת), מנהלים עצמאים את עסקם במסגרת חברה. מכאן יוצא, שבעל העסק משנה את מעמדו מ"עצמאי" ל"שכיר". בינו כ"עובד" לבין החברה כ"מעביד" קיימים, לפיכך, יחסי עובד ומעסיק עם כל המשתמע מהם. בדרך ניהול זאת, בעל העסק לשעבר הוא בעל המניות ומנהלה של החברה. מעמדו חולש על החברה ובכלל זה על קביעת מידת משכורתו ובתכנון מיטבי, תגיע משכורתו למידה כזו, שתחייבו במס שולי עד זה של החברה. קבלת משכורת כל שנה, בסכום אופטימלי, מאפשרת למנהל ליהנות מהניכויים ומהפטורים האישיים מההכנסה, הניתנים לכל שנת מס בנפרד. הפסד, שנותר כתוצאה מתשלומים אלה, מועבר בחברה לשנים הבאות ומקוזז מרווחיה.

1.6 חברה משפחתית

על פי סעיף 64א לפקודה - החל משנת 2014 תוכל חברה לבקש להיות משפחתית רק בתוך שלושה חודשים לאחר התאגדותה, וחברה שלא תעשה זאת לא תוכל להפוך למשפחתית בעתיד. בכדי לחדול מלהיות חברה משפחתית יש למסור הודעה למס הכנסה עד חודש לפני השנה בה החברה רוצה לחדול מלהיות משפחתית. לכן יש להודיע עד סוף נובמבר 2017 על חברה שרוצה לחדול מלהיות חברה משפחתית החל משנת 2018.

הואיל ו"החברה המשפחתית" שימשה אמצעי נוח לתכנוני מס, ביטל המחוקק את קיומה החל משנת 2003. אולם הביטול ייכנס לתוקף מיום שיותקנו תקנות בעבור חברות שקופות. חיקוק התקנות לא נעשה, וכך הכלי של חברה משפחתית ממשיך להתקיים.

החל משנת 2008, הכנסות החברה מחוייבות בביטוח לאומי כהכנסה פסיבית בידי בעלי מניותיה לפי שיעור החזקותיהם בחברה, גם אם לא חולקו בפועל. דבידנד שיחולק מרווחי החברה לפני תום השנה כדיבידנד, יהיה חייב בדמי ביטוח לאומי.

1.7 חברה שקופה

במקום "החברה המשפחתית" נקבעו הסדרים בסעיפים 1א64, 65,66 ו-67א לפקודת מס הכנסה, אשר יאפשרו פעילות במסגרת "חברה שקופה". הרעיון הבסיסי הוא יצירת מבנה משפטי, שיש לו יתרונות התאגדות של "חברה" מצד אחד, ואופן מיסוי של "שותפות" מצד שני. לצורכי מס, יורם מסך ההתאגדות, ובהכנסות החייבות יוחסו לכל בעלי המניות לפי חלקם ברווחי החברה, כאילו פעלו שלא באמצעות חברה אלא בפעילות ישירה. עקב אי תיקון התקנות הדרשות לישומה הפכה החקיקה בעניין החברה השקופה לכלי ריק.

1.8 אגודה שיתופית

כפי שנקבע בסעיף 62 לפקודת מס הכנסה, אגודה שיתופית חקלאית רשאית, בהסכמת חבריה, לחלק לחבריה את כל הכנסותיה החייבות. על פי הפסיקה, מדובר בחלוקת הכנסה חייבת אך לא בהפסדים. הודעה על חלוקת הרווחים כאמור צריכה להינתן עם הגשת הדוח של האגודה לשנת המס.

1.9 מוסד ציבורי

בהתאם לתיקון מס' 93 לפקודת מס הכנסה חייב כל מוסד ציבורי להגיש דוח שנתי על נכסיו, הכנסותיו והוצאותיו. הדוח השנתי צריך להיעשות בהסתמך על פנקסי חשבונות קבילים, דהיינו פנקסים שנוהלו על פי הוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבונות). הכנסותיו של המוסד הציבורי פטורות ממס הכנסה או חייבות בו הבתאם למהותן.

1.10 יחיד, שותפות או חברה?

עם תום שנת המס כדאי לשקול אפשרות של הפיכת עסק פרטי או שותפות לחברה, או אפשרות הפיכת חברה משפחתית לחברה רגילה בע"מ. רצוי להתייעץ בעניין זה עם משרדנו. עצמאי, שעסקו הפך לחברה, יכול לקבל פיצויי פיטורים כשכיר בבוא העת. הוצאות פיצויי הפיטורים יוכרו בחברה לצורך מס.

מי שבחר בשותפות כאופציה, מן הראוי שיידע כי שותפות אינה מחייבת יגיעה אישית. (ראה [עמ"ה 149/88](#)).
כאשר שותפות מעבירה את עסקיה לחברה תחול הלכת "שדות" (ראה [ע"א 2026/92](#)).

2 עסקים בחו"ל

צריך לזכור, כי כדי לתכנן היטב את הפעילות בחו"ל, יש לשים לב לנקודות כגון אלה:

- המבנה המשפטי, בישראל (יחיד, חברה).
- המבנה המשפטי, בחו"ל (סניף, שותפות, חברה זרה).
- האם יש אמנה למניעת כפל מס?
- היכן תהיה השליטה והניהול?
- כיצד למשוך רווחים?
- שימוש בארצות שמהוות "מקלטי מס".
- מימון מחירי העברה בין ישראל לחו"ל.
- וכל נושא רווחי הון.

2.1 חברה נשלטת זרה

2.1.1 כללי

במסגרת תיקון 132 נקבעו בסעיף 75 לפקודה, הוראות שעיקרן חיוב בעל השליטה במס, במקרים בהם חברה זרה מוחזקת על ידי תושב ישראל, כאשר רוב הכנסתה פאסיבית או רוב רווחיה נובעים מהכנסה פאסיבית (להלן – חנ"ז). **לעניין זה הכנסה פאסיבית** – הכנסות מדיבידנד, ריבית, תגמולים, שכירות או רווח הון ממכירת נכס שלא שימש בעסק.

2.1.2 מתי תחשב החברה לחנ"ז

לעניין זה חנ"ז הינה חברה אשר מתקיימים בה התנאים הבאים:

- תושב חוץ.
- מניותיה או הזכויות בה אינן נסחרות בבורסה.
- רוב הכנסתה בשנת המס היא פאסיבית או רוב רווחיה נובעים מהכנסות פאסיביות - כמו כן, נקבעו הוראות לחיוב במס במקרה בו חברה, שלה הכנסה פאסיבית מוחזקת על ידי חברה עיסקית בשרשרת חברות.
- שיעור המס החל על כלל הרווחים הפאסיביים במדינת מושבה אינו עולה על 20%.
- למעלה מ-50% מאמצעי השליטה (במקרים מסויימים) 40% מוחזקים, במישרין או בעקיפין, בידי תושבי ישראל או שלתושבי ישראל כאמור הזכות למנוע קבלת החלטות ניהוליות מהותיות (להלן- **קיום השליטה**).
- מועד הבחינה לעניין קיום השליטה הינו בתום שנת המס או לחילופין, ביום כלשהו במהלך שנת המס אם קיימת שליטה גם ביום כלשהו בשנת המס שלאחריה.

2.1.3 חיוב בעל שליטה בחנ"ז במס

כאשר יש לחנ"ז רווחים שמקורם בהכנסתה הפאסיבית שהופקה בשנת המס, ורווחים אלה לא שולמו לבעל הזכויות בה במהלך אותה השנה – יראו את בעל השליטה בחנ"ז (כהגדרתו להלן), כאילו קיבל כדיבידנד את חלקו היחסי באותם רווחים. במקביל לקבלת הדיבידנד הרעיוני, יינתן זיכוי רעיוני בגין המס שיש לנכות במקור בחו"ל על תשלום הדיבידנד ואם האחזקה היא בשרשרת חברות, יינתן זיכוי גם בגובה המס ששולם בגין חלוקת הרווח בכל אחת מהחברות בשרשרת. סכום הזיכוי לא יעלה על המס שבעל השליטה חייב בו בישראל בגין הכנסתו זו. נציין, כי בעל שליטה בחנ"ז, ייחשב תושב ישראל המחזיק, במישרין או בעקיפין, לבד או יחד עם אחר, ב-10% לפחות באחד מאמצעי השליטה בחנ"ז.

2.1.4 חיוב במס במועד חלוקת הדיבידנד בפועל או מכירת הזכויות בחנ"ז

במועד חלוקת הדיבידנד בפועל, בעל השליטה יהיה פטור ממס עד לגובה החלק היחסי ברווחים שלגביו שילם מס כאמור בפסקה הקודמת. החלק היחסי יילקח בחשבון כשהוא מתואם לפי שיעור עליית המדד, מתום שנת המס שבה חוייב במס ועד למועד התשלום בפועל. בעת מכירת אמצעי השליטה בחנ"ז, יינתן לבעל השליטה זיכוי מהמס החל בגין המכירה, בסכום המס ששילם על הרווחים שנתקבלו רעיונית כדיבידנד בידיו, וטרם חולקו בפועל עד ליום המכירה. סכום הזיכוי לא יעלה על סכום המס החל על מכירה כאמור.

2.2 חברת משלח יד זרה

2.2.1 כללי

במסגרת תיקון 132 הוסף לפקודה סעיף 67 א בו נקבעו הוראות שעניינן מניעת התחמקות ממס על ידי נישום תושב ישראל (בעיקר - הכוונה לבעלי מקצוע חפשי) על ידי הקמת חברה בחו"ל אשר באמצעותה מנוהלת הפעילות בחו"ל. הכנסותיה של חברה זו תחוייבנה במס בישראל, כאילו מדובר בחברה שהשליטה והניהול בה בישראל (להלן לצורך סעיף זה – החברה). עד כה, חברות אלה חוייבו במס מקומי במדינה בה הן פעלו ואילו תושב ישראל חוייב במס (על פי רוב) רק במועד חלוקת הדיבידנד, ובתנאי שנתקבל לראשונה בישראל (קבלת הכספים בחו"ל לראשונה – פטרה במקרים רבים ממס לחלוטין). בצו מס הכנסה (קביעת משלח יד מיוחד) התשס"ג-2003 נקבעו העיסוקים או המקצועות, אשר יחושבו כמשלח יד מיוחד לעניין סעיף (5 ד) לפקודת מס הכנסה (ראה גם [חוזר מס הכנסה 9/2003 בנושא](#)).

2.2.2 מתי תיחשב חברה כחברת משלח יד זרה?

חברת משלח יד זרה הינה חבר בני אדם תושב חוץ העונה על הקריטריונים הבאים:

- חברת מעטים.
- 75% או יותר מאמצעי השליטה בו מוחזקים, במישרין או בעקיפין, בידי יחידים תושבי ישראל או בידי אזרחי ישראל תושבי האזור.
- מרבית בעלי השליטה או קרוביהם שהם תושבי ישראל, עוסקים עבור החברה, במישרין או באמצעות חברה אשר הם מחזיקים בה 50% לפחות מאמצעי השליטה, במשלח יד מיוחד שנקבע לעניין זה.
- מרבית הכנסות החברה או רווחיה בשנת המס מקורם במשלח יד מיוחד.

2.2.3 המס החל

נוכח האמור, נקבע כי יראו לעניין הכנסותיה של החברה הנובעות מפעילותו של בעל השליטה ממשלח יד מיוחד במישרין, באמצעות חברה או באמצעות קרובו, בגובה ההכנסה של בעלי מניותיה תושבי ישראל כאילו השליטה והניהול על עסקיה של החברה מופעלים בישראל. יוצא אם כן, כי יראו לעניין ההכנסות ממשלח יד כאמור ולעניין חלוקת דיבידנד, כאילו השליטה והניהול על עסקי החברה מופעלים מישראל, ולכן יחול חיוב במס בישראל על הכנסות אלה למרות שהופקו בחו"ל על ידי חברה שהינה תושבת חוץ. על הכנסתה של החברה ממשלח יד מיוחד, אשר שולם עליה מס בישראל כאמור, יינתן זיכוי בגין מסים ששילמה לרשויות מס זרות, כאילו דובר במסי חוץ ששילמה חברה תושבת ישראל בתיאומים הרלוונטיים. נציין כי נוסח החוק מאפשר יישום מספר אפשרויות לדחיית החיוב במס למועד משיכת הרווחים בפועל, או אי חיוב במס.

2.2.4 חובת הדיווח

סיווגה של חברה כחברת משלח יד זרה, מחייב את בעל השליטה בה בהגשת דוח מס בישראל. לדוח יצורף דוח כספי מבוקר של חברת משלח היד הזרה, הערוך בהתאם לעקרונות חשבונאיים מקובלים בישראל. על אף האמור לעיל, במידה והחברה מגישה דוח או נרשמה במדינה החתומה על אמנה למניעת כפל מס עם ישראל, יש לצרף דוח הערוך לצרכי מס, בהתאם לדיני אותה מדינה. בנוסף, יש לצרף לדוח טופס 150 ובו פרטים שונים בהתייחס לחברה הזרה, כגון: מדינת התושבות, כתובת, טלפונים, תחום עיסוק, פרטים לגבי הזכויות בחברה וכו'.

3 הקלות מס

3.1 מיסוי התא המשפחתי – חישוב נפרד לבני זוג

עד תום שנת 2013 בני זוג לא היו זכאים לחישוב נפרד, כאשר הכנסת בן זוג באה מחברה או משותפות, אשר בה יש לשני בני הזוג או לבן הזוג השני: בחברה - זכות בהנהלה או 10% מזכויות ההצבעה, בשותפות - 10% לפחות מהונה או מהזכות לרווחיה, אלא אם כן לבן הזוג שמקבל את ההכנסה הייתה הכנסה מהחברה או מהשותפות זמן סביר ולא פחות משנה לפני הנישואין, או חמש שנים לפני שלבן הזוג השני הייתה זכות כלשהי.

בחוק לתיקון מס הכנסה מס' 106 נקבע שהזכות לחישוב נפרד תהיה גם מהכנסה מ"דמי שכירות" שמקבל "אדם" מהשכרת נכס, שבמשך עשר שנים לפחות לפני תחילת השכרתו, שימש להפקת הכנסה מיגיעה אישית, מעסק או ממשלח יד. לעניין זה, "אדם" - לרבות מי שהיה בן-זוגו ערב פטירתו.

החל משנת 2014 תוקן החוק, ובני זוג זכאים לחישוב נפרד ממקור הכנסה משותף אם התקיימו כל אלה:

- יגיעתו האישית של כל אחד מבני הזוג נדרשת לייצור ההכנסה ממקור ההכנסה המשותף.
- כל אחד מבני הזוג מקבל הכנסה התואמת את תרומתו לייצור ההכנסה ממקור ההכנסה המשותף ועומדת ביחס ישיר לתרומתו לייצור ההכנסה כאמור.
- אם ההכנסה מופקת בבית המגורים של בני הזוג – בית המגורים משמש, דרך קבע, את מקור ההכנסה המשותף ומרבית פעילות מקור ההכנסה האמור נעשית בבית המגורים.

3.2 שינוי התנאים לקבלת נקודת זיכוי בגין בן זוג לא עובד

על פי חוק המדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2005, תוקן סעיף 37 לפקודה. על פי התיקון, החל מינואר 2005, נקודת זיכוי ליחיד שבשנת המס כלכלית בן זוגו הייתה עליו, תינתן רק ל"יחיד מוטב". "יחיד מוטב" הנו יחיד או שהוא או בן זוגו הגיע בשנת המס לגיל פרישה (כהגדרתו בסעיפים 6-8 לחוק גיל פרישה, התשס"ד-2004) או שבן זוגו עיוור או נכה כמשמעותם בסעיף 59(א).

3.3 זיכוי בעד הוצאות החזקת קרוב נטול יכולת

יחיד תושב ישראל זכאי לזיכוי בעד הוצאות החזקת קרוב משפחה נטול יכולת שהוא משותק, מרותק למיטה, עיוור או בלתי שפוי בדעתו, וכן בעד ילד מפגר.

החוק מעניק הקלות למי שהחזיק בן משפחה במוסד או נקודת זיכוי אחת בגין אותם נטולי היכולת. סעיף 44 לפקודה קובע כי בחישוב הכנסתו החייבת של יחיד תושב ישראל, שהוא או בן זוגו שילם בשנת המס בעד החזקה במוסד מיוחד של ילד, בן זוג או הורה משותקים לחלוטין, מרותקים למיטה בתמידות, עיוורים או בלתי שפויים בדעתם, או בעד החזקת ילד מפגר במוסד מיוחד, יותר זיכוי ממס בשיעור 35% מהסכומים ששילם, העולים על 12.5% מהכנסתו החייבת.

יחיד תושב ישראל יהיה זכאי לזיכוי בעד הוצאות החזקת קרוב במוסד לפי סעיף 44 לפקודה, או לנקודות זיכוי בעד נטול יכולת לפי סעיף 45 לפקודה, לפי העניין (להלן: "המזכה"), אם ההכנסה החייבת של המזכה ושל בן זוגו לא הייתה יותר מהתקרה הקבועה בסעיף ליחיד או לבני זוג.

סעיף 45(א) לפקודה קובע כי יחיד תושב ישראל, שהיה לו בשנת המס ילד משותק, עיוור או מפגר, או שהיה לבן זוגו ילד כאמור, יובאו בחשבון בחישוב המס שלו או של בן זוגו שתי נקודות זיכוי בשל כל ילד, כאמור.
גם בגין ילדים הסובלים מליקויי למידה, הפרעות קשב והיפראקטיביות זכאים הוריהם להקלות במס.

3.4 נקודות זיכוי בגין ילדים

בעקבות תיקון 170 לפקודה, החל משנת 2012 יינתנו שתי נקודות זיכוי בשל כל ילד החל בשנת המס שלאחר שנת לידתו ועד לשנת המס שבה מלאו לו חמש שנים, ונקודת זיכוי אחת בשל כל ילד החל בשנת המס שבה מלאו לו שש שנים ועד לשנת בגרותו (כפי המצב לפני התיקון). כמו כן, בעקבות המלצות ועדת טרכטנברג ניתנות נקודות זיכוי לאבות לילדים עד גיל שלוש: נקודת זיכוי אחת בשנת הלידה של הילד ובשנה שבה מלאו לילד שלוש שנים, ושתי נקודות זיכוי בשנים שבהן מלאו לילד שנה ושנתיים.

3.5 שיעור מס נמוך על הכנסות שלא מגיעה אישית

נישום, אשר גילו מעל 60 שנים, ואשר יש לו הכנסה שלא מגיעה אישית, יחולו על הכנסתו זו שעורי מס התחלתיים של 10%.

3.6 פטור חלקי להכנסות מריבית

סעיף 125 לפקודה מעניק ניכוי מהכנסות הריבית במקרה שהכנסות הנישום (ולא ההכנסה החייבת) לא עלו על תקרה מסוימת. כמו כן הניכוי כפוף לגיל הנישום.
סעיף 125 לפקודה מעניק בתנאים מסוימים מיסוי הנהוג לעניין קצבה, קרי פטור בשיעור 35% מ"ריבית מזכה".
התנאי לפטור הוא שאחד מבני הזוג הגיע לגיל פרישה.
אפשר לשלב את הניכוי שבסעיף 125 לפקודה עם אפשרות הזיכוי שבסעיף 125 לפקודה.

3.7 זיכוי על תרומות למוסד ציבורי מאושר

הזיכוי על תרומות בשיעור 35% מסכום התרומה, שנתרמו למוסדות ציבוריים מאושרים, יינתן אם סכום התרומות עלה על 180 ש"ח בשנת המס 2017.
הזיכוי יינתן מסכום כולל של תרומות שאינו עולה על 30% מההכנסה החייבת, או שאינו עולה על סכום מרבי בסך 9,184,000 ש"ח בשנת המס 2017, לפי הנמוך מביניהם.

3.8 הקלות לעולה חדש ותושב חוזר

פקודת מס הכנסה כוללת את הוראות הבאות הנוגעות להקלות לעולה חדש ותושב חוזר:
סעיף 14 לפקודה - פטור ממס על הכנסות פירותיות לעולה חדש ותושב חוזר
סעיף 35 לפקודה - נקודות זיכוי לעולה חדש ותושב חוזר
סעיף 97 לפקודה - פטור ממס על רווח הון לעולה חדש ותושב חוזר.
סעיף 134 לפקודה - פטור מדיווח לעולה חדש ותושב חוזר

הקלות המס העיקריות לתושב חוזר ועולה חדש

פטור ממס לתושב חוזר ותיק ועולה חדש

תושבים חוזרים ותיקים ועולים חדשים זכאים לפטור ממס ל-10 שנים על כל סוגי ההכנסות שמקורן מחוץ לישראל. הפטור כולל הכנסות פסיביות, אקטיביות, הכנסות ממימוש נכסים והשקעות בחו"ל או הכנסות שוטפות.

פטור מחובת דיווח על הכנסה שמקורה בחו"ל

תושבים חוזרים ותיקים, עולים חדשים והחברות שבשליטתם, לא יהיו חייבים בדיווח על ההכנסות הנהנות מהפטור ממס.

פטור מהצהרת הון על הון ונכסים בחו"ל

תושבים חוזרים ותיקים ועולים חדשים פטורים מחובת הגשת דוח על הון ונכסים הנמצאים מחוץ לישראל, במשך כל תקופת ההטבה.

פטור ממס לחברה בבעלות תושב חוזר ותיק או עולה חדש

תושבים חוזרים ותיקים ועולים חדשים המנהלים או שהם בעלי המניות של חברה זרה הפועלת בחו"ל, ייהנו מפטור ממס על הכנסות החברה בחו"ל. החברה יכולה להמשיך לייצר הכנסות פטורות ממס כל עוד הכנסות אלה אינן נוצרות בישראל.

הטבות בפנסיה לתושב חוזר ותיק ועולה חדש

עולים חדשים זכאים לפטור ממס על הפנסיה. תושבים חוזרים ותיקים זכאים לפטור ממס על הפנסיה למשך 10 שנים.

הטבות במיסוי על ריבית מפיקדון מט"ח לעולה חדש

עולים חדשים זכאים לפטור מתשלום מס, למשך 20 שנים, על הכנסות מריבית שהניב פיקדון מט"ח, העומד בתנאים שנקבעו.

הטבות במיסוי על ריבית מפיקדון מט"ח לתושב חוזר

תושבים חוזרים זכאים לפטור מתשלום מס, למשך 5 שנים, בתנאים מסויימים.

תושב חוזר ותיק ועולה חדש המחזיקים ב"חברה נשלטת זרה" ו/או ב"חברת משלח יד זרה"

תושב חוזר ותיק ועולה חדש, לא נחשבים כתושב ישראל לעניין הגדרת בעל שליטה ב"חברה נשלטת זרה" ו/או ב"חברת משלח יד זרה", במשך שנות הפטור.

פטור מחובת דיווח על נאמנות

א. יוצר עולה חדש או תושב חוזר ותיק, שיצר בשנת המס נאמנות או שהקנה לנאמן בשנת המס נכס או הכנסה מנכס, לא יהיה חייב במתן הודעה על כך במשך 10 שנות הפטור ובלבד שבמשך התקופה הזאת הוקנה רק נכס מחוץ לישראל או הכנסה מנכס מחוץ לישראל.

ב. יוצר בנאמנות המכונה "יוצר תושב חוץ", אשר הפכה לנאמנות תושב ישראל או לנאמנות נהנה תושב חוץ, משום שהיוצר היה עולה חדש או תושב חוזר ותיק לא יהיה חייב בהודעה על הנאמנות במשך 10 שנות הפטור, ובלבד שבעת שהיה

לתושב ישראל יש לנאמן בנאמנות רק נכס מחוץ לישראל או הכנסה מנכס מחוץ לישראל, ובמהלך 10 שנות הפטור הוקנה רק נכס מחוץ לישראל או הכנסה מנכס מחוץ לישראל.
ג. לא קיימת חובת מתן הודעה על ידי הנאמן לגבי שינוי סוג של נאמנות קיימת לנאמנות תושב ישראל משום שיוצר אחד בה או נהנה אחד בה היה עולה חדש או תושב חוזר ותיק, ובלבד שבעת הפיכת היחיד לתושב ישראל יש לנאמן בנאמנות רק נכס מחוץ לישראל או הכנסה מנכס שהוא מחוץ לישראל.

שנת הסתגלות

תושבים חוזרים ועולים חדשים יכולים להגיש בקשה לשנת הסתגלות במהלכה לא ייחשבו כתושבי ישראל, לצרכי מס. בתום השנה, אם יחליטו להישאר, ייהנו מכל ההטבות לעיל.

נקודות זיכוי לעולה חדש על הכנסותיו בישראל

עולה חדש זכאי לנקודות זיכוי על הכנסותיו בישראל, כמפורט להלן:
בשנה וחצי הראשונות לעלייה – 3 נקודות זיכוי
בשנה לאחר מכן – 2 נקודות זיכוי
בשנה השלישית – נקודת זיכוי אחת

נקודות זיכוי לתושב חוזר מוטב

תושב חוזר מוטב זכאי לנקודות זיכוי הניתנות באופן מדורג במשך 3.5 שנים מיום ההגעה לישראל או מיום 1/1/2011, לפי המאוחר, כמפורט להלן:
א. 1/4 נקודת זיכוי חודשית במהלך 18 החודשים הראשונים.
ב. 1/6 נקודת זיכוי חודשית במהלך 12 החודשים הבאים.
ג. 1/12 נקודת זיכוי חודשית במהלך 12 החודשים הבאים.
בתיקון נקבע כי תושב חוזר מוטב ששב והיה לתושב ישראל בין 1/1/2011 ליום 30/9/2012, יהיה זכאי לנקודות הזיכוי לפי סעיף 35, והן יבואו בחשבון בחישוב המס שלו מיום הגעתו והיותו תושב ישראל. תושב חוזר מוטב ששב והיה לתושב ישראל מיום 16/5/2010 ועד ליום 31/12/2010, יהיה זכאי לנקודות הזיכוי האמורות, אולם הן יבואו בחשבון בחישוב המס שלו, החל מיום 1/1/2011.

פטור ממס לתושב חוזר רגיל

תושב חוזר רגיל (להבדיל מתושב חוזר ותיק) יהיה פטור ממס במשך חמש שנים מהמועד שהיה לתושב ישראל, על הכנסות שהופקו או שנצמחו מחוץ לישראל או שמקורן בנכסים מחוץ לישראל, שאינן הכנסות מעסק, כמפורט להלן: (1) הכנסות מקצבה, מתמלוגים, מדמי שכירות, מריבית ומדיבידנד, שמקורן בנכסים מחוץ לישראל שרכש התושב החוזר בתקופת שהותו מחוץ לישראל לאחר שחדל להיות תושב ישראל; (2) הכנסות מריבית ומדיבידנד שמקורן בנכסים מחוץ לישראל שהם ניירות ערך מוטבים.

פטור ממס על רווח הון במכירת נכס שרכש תושב חוזר מחוץ לישראל

סעיף 97 לפקודה קובע פטור ממס על רווח הון ממכירת נכס שרכש תושב חוזר מחוץ לישראל בתקופת היותו תושב חוץ, אם הנכס, לרבות הזכות או הזכות בחבר בני אדם תושב חוץ, אינו זכות במישרין או בעקיפין, לנכס שהיה מצוי בישראל, והכל אם מכרו בתוך עשר שנים מיום שהיה לתושב

3.9 הקלות במיסוי מקרקעין

3.9.1 שיעור מס נמוך למשכירים נכסים

נישום, אשר יש לו הכנסה מהשכרת נכס, שבמשך עשר שנים לפחות לפני תחילת השכרתו שימש בידו (או בידי מי שהיה בן-זוגו ערב פטירתו) להפקת הכנסה מיגיעה אישית, הכנסתו מהשכרת הנכס תיחשב כהכנסה מיגיעה אישית על כל המשתמע מכך.

בביטוי "דמי שכירות מהשכרת נכס" - הכוונה לא רק לנכסי בית, אלא גם לנכסים אחרים. כגון זכות למונית. יודגש, כי סיווג ההכנסה מהשכרת נכס כהכנסה מיגיעה אישית אינו משנה את מקור ההכנסה כהכנסה לפי הסעיפים 2(6) או 2(7) לפקודה. "במשך עשר שנים לפחות לפני תחילת השכרתו" - אין צורך שתקופת עשר השנים תסתיים בסמוך לפני תחילת ההשכרה, אלא די שבעבר שימש הנכס בידי האדם להפקת הכנסה מיגיעה אישית, מעסק או ממשלח-יד. כמו כן, אין חובה שתקופת עשר השנים תהיה רצופה. אם הנכס לא פעל מסיבות שונות במשך תקופה מסוימת, אין לכלול תקופה זו במניין עשר השנים.

3.9.2 הכנסות בני זוג מרכוש

נקבע כי ההכנסה מרכוש תיזקף לבן הזוג שהכנסותיו האחרות גבוהות מהכנסות בן זוגו.

סעיף 66(ב) לפקודה מאפשר לבני זוג לבקש שהכנסות מרכוש, שהוא מהמקורות שיפורטו להלן, יתווספו לעניין חישוב המס להכנסות אותו בן זוג שהוא בעל הרכוש האמור.

הרכוש שאפשר לבקש, ולקבל, חישוב נפרד לגבי הכנסות הנובעות ממנו הוא:

א. רכוש שהיה בבעלות אחד מבני הזוג שנה לפחות לפני נישואיו.

ב. רכוש שנתקבל בירושה במהלך הנישואין אצל אחד מבני הזוג.

הכנסה מרכוש שיתבקש לגביה חישוב נפרד כאמור לעיל תתווסף להכנסות האחרות של אותו בן זוג, וחישוב המס ייעשה על סך כל הכנסתו, והיא כוללת את ההכנסה הזו.

3.9.3 הכנסות שכירות - היבטי מיסוי

להכנסות שכירות יש כמה היבטי מיסוי: יש התייחסות לעיתוי ההכרה בהכנסה, יש התייחסות לחישוב המס (יש לכך כמה חלופות) ויש התייחסות לחבות במע"מ ולחבות בדמי ביטוח. להלן נסקור את ההיבטים האלה.

אופי ההכנסה - הכנסה אקטיבית או פסיבית

לאופי ההכנסה, אם אקטיבית או פסיבית, יש חשיבות רבה והשלכות לגבי שיעור המס, לגבי אפשרות קיזוז ההפסדים ולגבי עיתוי ההכרח בהכנסה, כפי שנראה בהמשך.

לעניין ההבחנה אם מדובר בהכנסה אקטיבית או פסיבית ראו [עמ"ה 143/91](#) דן מרדכי, וניתן ללמוד גם [מע"א 10251/05](#) ברשף אילת בע"מ (בפסק הדין ברשף המערער השכיר תחנת דלק, ונקבעו מבחנים כיצד ההכנסה למשכיר תהיה עסקית).

עיתוי ההכרה בהכנסה

בעיקרון, מקור החיוב במס יהיה סעיף 1(2) לפקודה, אם מדובר בהכנסה מעסק, או סעיף 2(6) לפקודה, אם מדובר בהכנסה פסיבית.

במאמר מוסגר נציין שיש ויכוח אם מכירת דירת מגורים בחו"ל חייבת במס רווח הון. יש הטוענים כי דירת מגורים בחו"ל אינה עונה על הגדרת "נכס" שבסעיף 88 לפקודה. אם דירת המגורים כאמור אינה עונה להגדרת "נכס", לא ניתן יהיה למסות מכוח רווח הון, אולם ניתן יהיה למסות מכוח סעיף 62 לפקודה.

סעיף 62 לפקודה קובע כדלהלן: "...דמי שכירות, תמלוגים, דמי מפתח, פרמיות ורווחים אחרים שמקורם באחוזת בית או בקרקע או בבנין תעשייתי..." מכאן שגם אם מכירת דירת מגורים בחו"ל אינה חייבת במס רווח הון, ניתן למסותה מכוח סעיף 62 לפקודה.

סעיף 88 לפקודה קובע את עיתוי ההכרה בהכנסה במקרה שמקור ההכנסה הוא סעיף 62 לפקודה. סעיף 88 לפקודה קובע כדלהלן:

"הכנסה לפי סעיף 62 או (7) תיכלל בהכנסתו החייבת של הנישום בשנת המס שבה קיבל אותה בפועל גם אם היא הכנסה מראש, וההוצאות שהוצאו בשנת מס שלאחריה בייצורה של הכנסה לפי הוראות האמורות יותרו בניכוי מכול מקור בשנת המס שבה הוצאו ובלבד שאם לא ניתן לנכות את ההוצאות בשנת המס שבה הוצאו הן יותרו בניכוי בשנת המס שבה נתקבלה ההכנסה, ואת השומה לשנה האמורה יראו כמתוקנת בהתאם לכך, ואולם לא תחול בשל כך חובת תשלום ריבית והפרשי הצמדה על פי סעיף 159א."

הסעיף האמור קובע מיסוי על בסיס מזומן במקרה שמדובר בהכנסת שכירות שמקורה בסעיף 62 לפקודה. הכנסה שמקור חיובה היה סעיף 12 לפקודה (הכנסה מעסק), המיסוי בגינה יהיה על בסיס צבירה. ראו בעניין זה את [עמ"ה 62/85 קריית יהודית](#), שבו נקבע כי ניתן להחיל את הוראות סעיף 88 לפקודה גם כאשר מדובר בהכנסה שמקור חיובה הוא סעיף 12 לפקודה.

עולה השאלה: האם הכנסת שכירות שמקור חיובה הוא סעיף 62 לפקודה, ומועד עיתוי חיובה נקבע לפי סעיף 88 לפקודה - האם דווקא על הכנסה בכסף או גם בשווה כסף? תשובה לכך תינתן בהמשך.

הוראה מעניינת שמופיעה בסעיף 88 לפקודה קובעת שאם ההכנסה משכירות, במידה שמקורה הוא סעיף 62 לפקודה, תמוסה על בסיס מזומן, נשאלת השאלה: מה דין ההוצאות שיוצאו בעתיד בגין אותה הכנסה? סעיף 88 לפקודה קובע שההוצאות יותרו בניכוי מכל מקור בשנת המס שבה הוצאו.

בהוראה האמורה יש חידוש. סעיף 28 לפקודה (סעיף קיזוז ההפסדים) קובע בסעיף קטן (ח) כדלהלן: "הפסד שהיה לאדם מהשכרת בנין ניתן לקזזו כנגד הכנסתו מאותו בנין בשנים הבאות." בסעיף 88 לפקודה יש הוראה מטיבה לעומת סעיף 28(ח) לפקודה. בסעיף 88 לפקודה ניתן לקזז הוצאה שהוצאה בעתיד בגין הכנסה שמוסתה בעבר מכל מקור.

חוזר מס הכנסה מס' [5/2011](#) דן בנושא חיוב הכנסות דמי שכירות ששולמו בדרך של ביצוע שיפורים במושכר. החוזר מסדיר את עיתוי ההכרה בהכנסה, כימות ההכנסה, השפעת החיוב במס על שבח המקרקעין בעת מכירת הנכס, אופן התרת הוצאות בידי משכיר הנכס שנוקפו לו הכנסות בשל שיפורים במושכר, והיחס בין שיפורים במושכר לעומת הוצאות להתאמת המושכר. החוזר כולל גם נספחים עם דוגמאות מפורטות ולכן מומלץ לעיין בו בכל מקרה בו יש נגיעה לנושאים הנדונים בו.

מסלולי המיסוי

נתמקד במיסוי כאשר המשכיר הוא יחיד. הדין כאשר המשכיר הוא חברה משפחתית יהיה אותו הדין כאילו יחיד השכיר (ראו פס"ד נטע עצמון).

כאשר חברה משכירה - ההכנסה תמוסה בשיעור הקבוע בסעיף 126 לפקודה.

כאשר יחיד משכיר - יש להבחין באיזה נכס מדובר: אם מדובר בדירת מגורים שמושכרת למגורים יהיו ארבעה מסלולי מיסוי. אם מדובר בנכס עסקי יהיו שני מסלולי מיסוי. אם מדובר בנכס בחו"ל יהיו שני מסלולי מיסוי.

3.9.4 השכרת דירת מגורים

יחיד משכיר דירת מגורים לצורך מגורים. השוכר הוא יחיד או חבר-בני-אדם (חבר-בני-אדם - באישור נציב מס הכנסה).

במקרה דן ניתן להפעיל את חוק מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מהשכרת דירת מגורים), התש"ן-1990 (להלן בפרק זה: "חוק הפטור"), שלפיו יינתן פטור חודשי בתנאי שהכנסות השכירות החודשית לא עולות על 5,010 ש"ח בשנת המס 2017.

היה והכנסות השכירות עולות על הפטור לחודש, אזי יש להפחית מסכום הפטור (להלן: "התקרה") את הסכום שבו עולה הכנסת השכירות על סכום התקרה.

נראה כי יחיד שיש לו כמה דירות מגורים, שמושכרות למגורים, אינו יכול לבחור לשלם מס על דירה אחת לפי חוק הפטור, ועל הכנסות מדירה אחרת לשלם מס לפי מסלול מיסוי אחר, בלי שזה יפגע בתקרת הפטור.

בחוק הפטור רואים הכנסה של יחיד ככוללת גם הכנסה של בן זוג המתגורר עם היחיד, והכנסות ילדו שמתחת לגיל 18.

לעניין זה נפנה את תשומת הלב [לעמ"ה 363/02](#) ישעיהו גריל, לגבי הכנסות שכירות של ילד מעל גיל 18.

מסלול 10%

הכנסה מהשכרת דירת מגורים למגורים - המשכיר משלם מס בשיעור 10% על כל ההכנסה. אין שום אפשרות לניכוי, קיזוז, זיכוי או פטור.

פחת

לפי תקנות מס הכנסה (שיעור פחת לדירה מושכרת למגורים), התשמ"ט-1989, ניתן בעיקרון במסלול זה לנכות פחת לפי שיעור 2%, ובנוסף ממדדים את הפחת בדרך כלל מיום המכירה ועד יום תחילת שנת המס, ומחצית עליית המדד בשנת המס המדוברת.

במסלול הפחת, תקנה 2(ג) לתקנות האמורות קובעת כי נישום שבחר במסלול כאמור לא יהא זכאי לכל פחת אחר, לתוספת פחת, לניכוי ולהפחתה המגיעים לו על פי כל דין בשל הדירה האמורה. ועדיין, עמדת רשות המסים היא כי נישום כאמור זכאי לנכות הוצאות אחרות.

ניתן לנכות פחת מהחלק החייב במס אם בוחרים במסלול הפטור, ואת הפחת יש לחלק ליניארית בין הסכום החייב והפטור. שיעור המס שיחול על ההכנסה החייבת יהיה לפי שיעור המס שחל על יחיד מכוח סעיף 121 לפקודה, ויש לשים לב שבמקרים מסוימים לא תהיה תחולה למדרגות המס הנמוכות על הכנסה מיגיעה אישית.

3.9.5 השכרת נכס עסקי

בעיקרון, המיסוי יהיה לפי הוראות סעיף 121 לפקודה. ייתכן שהכנסה זו תמוסה כאילו מדובר בהכנסה מיגיעה אישית. ראו חלופה (7) להגדרת "הכנסה מיגיעה אישית" בסעיף 1 לפקודה.

אם הכנסה זו תחשב הכנסה מיגיעה אישית, ניתן ליהנות כאן מהוראות סעיף 9(5) לפקודה. יש מסלול נוסף שרואה בהכנסת שכירות כאילו מדובר בקצבה, כמובן כפוף לתנאים שבסעיף 19 לפקודה.

3.9.6 הכנסות שכירות מחו"ל

קיים מנגנון המיסוי הרגיל מכוח סעיף 121 לפקודה. מסלול מיסוי נוסף מופיע בסעיף 122 לפקודה. ההכנסה החייבת תמוסה בשיעור 15%. במסלול זה ניתן לנכות רק פחת, ואין בו קיזוז, זיכוי או פטור. אין גם קיזוז בגין המס הזר שמופיע בסעיפים 196-210 לפקודה (בחלק "פרק שלישי").

תנאי להפעלת סעיף 122 לפקודה הוא שאין מדובר בהכנסה מעסק. במיסוי הכנסות שכירות מחו"ל אין הבחנה בין דירות מגורים לבין נכס עסקי. הכנסה שתמוסה מכוח סעיף 122 לפקודה פטורה מדמי ביטוח.

3.9.7 חבות במע"מ

בבחינת החבות במע"מ בגין עסקאות מקרקעין נפנה להגדרת "עסקה" ו"עסקת אקראי" בסעיף 1 לחוק מע"מ, ולתקנה 6ב לתקנות מס ערך מוסף, התשל"ו-1976.

נציג בטבלה להלן את האפשרויות השונות:

שוכר				משכיר
מלכ"ר או מוסד כספי	עוסק	עוסק לשימוש פרטי	אדם פרטי	
עסקת אקראי, למעט אם מדובר בדירת מגורים. הקונה חייב בתשלום המס	עסקת אקראי. הקונה חייב בתשלום המס	אין עסקה	אין עסקה	אדם פרטי
עסקה, המוכר חייב בתשלום המע"מ	עסקה, המוכר חייב בתשלום המע"מ	עסקה, המוכר חייב בתשלום המע"מ	עסקה, המוכר חייב בתשלום המע"מ	עוסק

ניכוי מס במקור

אם השוכר ירצה לדרוש בניכוי את הוצאות השכירות ולמשכיר תהיה הכנסה חייבת, יחולו הוראות צו מס הכנסה (קביעת דמי שכירות כהכנסה לעניין ניכוי במקור), התשנ"ח-1998, ותקנות מס הכנסה (ניכוי מתשלום דמי שכירות), התשנ"ח-1998. אי יישום הוראות ניכוי מס במקור יקים את הסנקציות שבסעיף 32א לפקודה. יש לשים לב שבמקרה ש"עובדים מהבית" ומדובר בדירה שכורה, אם רוצים לנכות חלק יחסי משכר הדירה כהוצאה - תחול חובת ניכוי מס במקור. לא בטוח כי המשכיר, שייתכן שמדווח על השכרת הדירה כהשכרה פטורה למגורים, ישמח להסדר כאמור.

3.9.8 תנאים לפטור ממס במכירת דירות מגורים

תקופה	זהות מוכר	תנאי זכאות לפטור חלקי / מלא ממס שבח	פטור מלא ממס שבח	שיעור המס
תקופת המעבר מיום 1.1.2014 ועד ליום 31.12.2017	מחזיק בדירת מגורים יחידה ביום 1.1.2014	זכאי לפטור מלא ממס שבח לדירת מגורים יחידה כפוף לתנאי סעיף 49ב(2) לחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963 (להלן: "החוק") בנוסחו החדש, גם אם מכר ב-2013 דירה אחרת בפטור ממס לפי סעיף 49ב(1) לחוק. ניתן לניצול אחת ל-18 חודשים.	יש	- 0 -
	מחזיק ביותר מדירת אחת ביום 1.1.2014 ותנאי הוראות המעבר	זכאי למכור בשיעור מס השבח החדש שתי דירות מגורים מזכות בתקופת המעבר, כפוף לקיומם של התנאים הבאים (להלן: "תנאי הוראות המעבר"): (1) במכירה של דירת המגורים הראשונה זכאי להשתמש בפטור ממס במסלול הכללי של סעיף 49ב(1) לחוק בנוסחו הישן (לא מכר דירת מגורים אחרת בפטור ממס בארבע השנים שקדמו למכירה) וחלפו תקופות הצינון הקבועות בחוק, אם מדובר בדירה שהתקבלה במתנה. (2) המכירה אינה לקרוב - בתמורה או שלא בתמורה.	אין	0% (פטור) לתקופה שמיום רכישת הזכויות ועד ל-1.1.2014, חיוב במס שבח בשיעור 25% לתקופה שתחילתה ביום 1.1.2014 ומסתיימת ביום המכירה. חלוקת השבח בין התקופות תיעשה באופן ליניארי (להלן: "שיעור מס השבח החדש").
	מחזיק ביותר מדירת מגורים אחת ביום 1.1.2014 ומוכר בתנאי הוראות המעבר	מס שבח בשיעור רגיל (עלול להגיע לשיעור העולה על 40%) על מלוא תקופת ההשבחה.	אין	מס שבח בשיעור רגיל (עלול להגיע לשיעור העולה על 40%) על מלוא תקופת ההשבחה.
	תושבי חוץ שמכרו בתנאי הוראות המעבר	שיעור מס השבח החדש לדירות מגורים-0%-1-25%	אין	שיעור מס השבח החדש לדירות מגורים-0%-1-25%

תקופה	זהות מוכר	תנאי זכאות לפטור חלקי / מלא ממס שבח	פטור מלא ממס שבח	שיעור המס
תקופת המעבר מיום 1.1.2014 ועד ליום 31.12.2017	בעל דירת יוקרה יחידה שמכר בתנאי הוראת המעבר	החלק היחסי בשווי המכירה שאינו עולה על התקרה (חמישה מיליון ש"ח) יהיה פטור ממס שבח	אין	מס שבח בשיעור רגיל (העלול להגיע לשיעור העולה על 40%) על מלוא תקופת ההשבחה.
הוראות הקבע החל מיום 1.1.2018	מחזיק בדירת מגורים יחידה	זכאי לפטור מלא ממס שבח לדירת מגורים יחידה מכוח סעיף 49ב(2) לחוק בנוסחו החדש. ניתן לניצול אחת ל-18 חודשים.	יש	0 -
	מחזיק ביותר מדירת מגורים אחת		אין	שיעור מס השבח החדש לדירות מגורים - 0% ו-25%.
	תושבי חוץ		אין	שיעור מס השבח החדש לדירות מגורים - 0% ו-25%.
	בעלי דירת יוקרה יחידה	החלק היחסי בשווי המכירה שאינו עולה על התקרה (חמישה מיליון ש"ח) יהיה פטור ממס שבח	פטור חלקי עד לתקרה	שיעור מס השבח החדש לדירות מגורים - 0% ו-25%.*

4 הפחתת המס

4.1 סיווג הכנסות כפטורות

חלק מהכנסות הנישום פטורות ממס או ששיעור המס עליהן הוא אפס, לפי סעיפי פטור שונים בפקודה. יש ללמוד את הסעיפים האלה ולגרום שחלק מההכנסות ייכללו בהגדרת הכנסות פטורות ממס.

4.2 קביעת עיתוי ההכרה בהכנסות

4.2.1 בסיס מזומן

בעבור המדווחים על בסיס מזומן מקטינה דחיית התקבול את ההכנסה החייבת בסכום התקבול שנדחה, אך גם זאת במסגרת הסבירות. תקבול בשיק מתועד אפשר ליחסו למועד פירעונו בתנאי שהוא לא הוסב לאחר. דחיית גבייתן של הכנסות היא רלוונטית רק למדווחים בשיטת הדיווח על בסיס מזומן. דחיית הגבייה של הכנסות תיחשב לדחייה אשר אינה גובלת בפיקציה, כאשר לקראת סוף שנת המס הנישום אינו מוציא הודעת חיוב על שכר טרחה ללקוח בתמורה לשירות או למכר נכס, או שהוציא הודעת חיוב כזו, אך טרם קיבל את הכסף בגינה. כל דחיית הכנסה למדווחים על בסיס מזומן משמעה דחיית גביית המס לשנה הבאה.

4.2.2 בסיס מצטבר

יש לבדוק אם כל ההכנסות הכלולות בחשבונות אכן גובשו והופקו כהכנסה עד תום שנת המס, ואם אינן כוללות הכנסות מראש או הכנסות שטרם מומשו. אי רישום מכירה השנה יקטין את ההכנסה החייבת במס, בשיעור הרווח הגלום בעסקה בלבד ולא בסך התקבול כולו.

למדווחים על בסיס מצטבר - דחיית הגבייה של ההכנסות פירושה עיכוב מתן השירות או מסירת הנכס לידי הרוכש או המזמין.

בשיטה מצטברת - עסקאות שגלום בהן רווח, אפשר לדחות לשנה הבאה את השלמתן ואת רישומן, וזאת בתנאי שהעסקה אמנם תצא לפועל בשנה הבאה.

כספים פנויים, המושקעים באמצעים פיננסיים נושאי ריבית או הפרשי הצמדה, יגרמו להגדלת ההכנסה החייבת בשנת המס. אם החברה תשקיע כספים פנויים במלאי או במקדמות לספקים, לא תיווצר תוספת להכנסה החייבת וזאת, מכיוון שעליית ערכם, הריאלית והאינפלציונית, של פריטים אלה, מחויבת במס רק בעת המימוש.

כדאי לציין שבמקרים מסוימים, על פי פסיקת בתי המשפט, רשאית גם חברה בע"מ לדווח על בסיס מזומן. בסיס מזומן אינו פועל תמיד לטובתו של הנישום, ובמקרים מסוימים עדיף לבחור בבסיס מצטבר. כדאי לדעת שרשויות המס אינן מאפשרות מעבר מבסיס לבסיס מדי שנה, ובחירתו של הנישום בבסיס המסוים תחייב אותו גם לשנים הבאות.

לא תמיד כדאי לדחות הכנסה לשנה הבאה. כך למשל: עצמאי שפתח עסק חדש, ויש לו הכנסה קטנה כבר השנה, ישקול אם כדאי לדחותה לשנה הבאה. בשנה הבאה תצורף הכנסתו להכנסה גבוהה יחסית ותחייבו לשלם עליה שיעור מס שולי גבוה יחסית, תוך הפסד הניכויים והזיכויים האישיים בשנה העכשווית.

הפרשי הזמנים גורמים לא רק לדחיית גביית המס או להקדמתה, אלא לפעמים גם לשינוי שיעורו. וכך, מי שיש לו השנה הכנסה חייבת ובשנה הבאה צפוי לו הפסד, ישלם השנה את מלוא המס ולא יוכל לקזז את הפסדיו בעתיד אלא כנגד הכנסתו בשנים הבאות. מכאן, שכדאי בדרך כלל להקדים מימוש הפסדים.

4.3 דחיית הכנסות משכר דירה

סעיף 8 לפקודה קובע כי הכנסות מהשכרת מקרקעין שסעיף 6(2) או סעיף 7(2) לפקודה חלים עליהן - כלומר, הן אינן ממוסות כהכנסות מעסק - ייחשבו על בסיס מזומנים, אף על פי ששיטת המיסוי המצטברת היא השיטה הנאותה ביותר לעניין זה.

כל תקבול בגין שכר דירה שנתקבל בשנת המס, גם אם הוא בעבור שכר דירה מראש לשנים אחדות, יירשם כולו כהכנסה בשנה שבה נתקבל. לפיכך, למעוניינים לדחות גביית הכנסות, מוטב שימתינו לתחילת השנה הבאה לגביית שכר דירה. תקבול במזומן נחשב גם כשיפורים של המושכר, וכך נקבע בפסיקה. מועד התקבול, האם יהיה בסוף תקופה או בתחילתה, נשאר ללא הכרעה.

כדי להימנע ממיסוי מוקדם על הכנסה משכר דירה רצוי לקבל הכנסה משכר דירה בתוך שנת המס, ולא לקבל שכר דירה מראש.

אם יש לנישום רווח, והוא אינו מעוניין להגדילו בתקבולי שכר דירה, מוטב שידחה את קבלת התקבולים לשנה העוקבת. כאשר יש הפסד מעסק שאין ממשיכים בו, כדאי להקדים את רישום ההכנסה, משום שהפסד מעסק אפשר לקזז מכל רווח שהוא בשנת המס שבה הוא נוצר, ואין אפשרות לקזזו מהכנסה ממקור אחר, כגון: ממשכורת ומשכר דירה בשנות המס הבאות.

4.4 הפחתת ערך מכירות

אם נעשתה מכירה באשראי, שבה הופרדו מראש קרן המכירה והאשראי לשתי עסקאות נפרדות, ידווחו קרן המכירה וחלק האשראי השייך לשנת המס כהכנסה בשנה השוטפת, ואילו ההכנסה הגלומה באשראי שניתן לאחר שנת המס תדווח רק מהשנה העוקבת.

כללי החשבונאות הבין-לאומיים תומכים במקרים מסוימים בתכנון האמור.

כדאי גם לגמור התחשבנויות עם לקוחות, בייחוד כאשר צפויים מתן הנחות וביטול חיובים ללקוח, או קבלת הסחורה בחזרה, או כל פעולה אחרת המקטינה את המכירות.

צריך לדאוג כי בעת החזרת הסחורה או מתן הנחה וכד' יהיו המסמכים המקובלים חתומים בידי הצד שכנגד, כדי להפחית את החיוב במס ערך מוסף. כללי מע"מ קובעים, בנהלים מפורשים, באילו תנאים יכול המוכר להחזיר לעצמו את המע"מ שנכלל בחשבונית שבוטלה או שהופחת סכומה.

אגף המכס הוציא הוראות לעניין ניכוי מס עסקאות, כאשר חוב הלקוח (הכולל מע"מ) לא שולם.

4.5 הקדמת מכירות

אם העסק מפסיד, ואם יש מקרקעין המהווים השקעה בת-מימוש – מומלץ למכור את המקרקעין עד ל-31 בדצמבר ולקזז את שבח המקרקעין מההפסד העסקי.

מומלץ למכור מלאי שערך השוק שלו נמוך מעלותו (מלאי פגום וכד'), כדי שההכנסות ממכירות בהפסד יובאו בחישוב ההכנסה בשנת המס העכשווית. יש לבחון עיתוי מכירת נכסים המחויבים במס רווחי הון ואפשרות קיזוזם של הפסדי הון מועברים מרווחי הון, וכן אפשרות דחיית רווחי הון בגין החלפת נכס בר-פחת (לפי סעיף 96 לפקודה).

ראוי לתת את הדעת כי יש להודיע לפקיד השומה, בתוך 30 יום מיום המכירה, על קיום רווח ואף הפסד הון. אם הפסדים משנים קודמות מקוזזים מרווח ההון, אין חובה לתשלום המקדמה בגין רווח ההון (אך בכל אופן ישנה חובת הודעה לפקיד השומה בתוך 30 יום). קיזוז הפסדי ההון השוטפים, המאוחרים ממועד מכירת הנכס שיצר רווח הון, אינו מהווה עילה, לפי עמדת רשויות מס הכנסה, לאי תשלום המקדמה. וזאת, אף אם הפסד ההון נוצר בתוך 30 יום מיום יצירת רווח ההון - עדיין אין הפסד ודאי, והוא יוכר למוכר עם תום השנה.

מוזכר בזה כי המקדמה בגין מס רווח הון אינה פוטרת מתשלום ריבית והפרשי הצמדה על כל יתרת המס ממועד המכירה ועד לתום שנת המס. מקדמת מס רווח הון ששולמה ביתר תוחזר כשהיא צמודה למדד מיום תשלומה.

4.6 הפרשה לאחריות

במכירה שבה נלווית אחריות למוצר, אפשר להוציא חשבונית למכירה וחשבונית נוספת לאחריות למוצר.

יש לבדוק אם ההכנסות כוללות רכיב בגין אחריות טיב. אפשר ליצור הפרשה לאחריות בדבר הטיב, שתקטין הכנסות השנה רק אם אפשר לאמוד את ההוצאה העתידית על בסיס הגיוני. למשל, חישוב לפי ניסיון העבר, וכן חייב להתקיים תנאי של התחייבות כלפי צד ג' (להבדיל מ"התחייבות פנימית" של החברה כלפי עצמה).

קבלן בניין המוכר דירות למגורים מחויב על פי סעיף 4 לחוק המכר (דירות), התשל"ג-1973 (להלן בפרק זה: "החוק") לשאת באחריות לטיב הבנייה במשך שנים אחדות מתום הבנייה, בהתאם לסוג הליקוי. פעולות לתיקון ליקויי הבנייה אשר הקבלן מבצע במסגרת אחריותו על פי החוק הן חלק מעלויות הפרויקט שביצע כדי להפיק את הכנסתו.

הכללים להתרת ניכוי ההפרשה נקבעו בפסקי דין שנפסקו בבית המשפט העליון. על פי אותם כללים - את ההפרשה יותר לנכות לצורכי מס, אם היא מחויבת מכוחם של עקרונות חשבונאיים מקובלים, לאחר שעמדה בתנאי סעיף 17 לפקודה, ובהתקיים שלושה תנאים מצטברים אלה:

1. ניתן לאמוד את סכום החוב.
2. ישנו סיכוי סביר שבעתיד הקרוב ייהפך החוב התלוי לחוב מוחלט.
3. קיימת התחייבות לצדדים שלישיים בגין החוב התלוי.

לצורכי מס יותר לנכות את ההפרשה, כאמור לעיל, אך ורק אם ניתן לאמוד את סכומה על פי חישובים אובייקטיביים ומדודים, אשר על פי רוב תלויים בניסיון העבר.

על דורש ניכוי ההפרשה להוכיח לא רק את נכונות חישוביו, אלא גם את אמינותם של הנתונים שעליהם הוא נסמך.

נוסף על כך יש לציין כי חייב להיות סיכוי אמיתי שהחוב התלוי יהפוך לחוב מוחלט, שהרי לא כל קיומו של חוב תלוי מזכה את בעל החוב בזכות לדרוש להכיר בניכוי ההפרשה בגין אותו חוב. על פי העקרונות שנקבעו בפסקי הדין האמורים, נדרש שהחוב התלוי לא יהיה רחוק וסתמי, ושהסיכויים להתגבשותו הסופית יהיו סבירים וקרובים דיים.

4.7 עיתוי ההכרה ברווח/הפסד לקבלנים

לקבלנים ולסוחרי מקרקעין חשוב, לפי סעיף 8 לפקודה, לממש את המקרקעין שברשותם עד 31 לדצמבר, אם ערכם של אלה עלה פחות מעליית המדד.

"קבלנים מבצעים" -

קבלן מבצע ידווח על הכנסותיו בגמר ביצוע 25% מהיקף הבנייה, אך יוכל לקזז הפסדים מהבנייה רק לאחר שהשלים 50% מהיקף הבנייה הכולל. מידע זה חשוב כדי לנתב את קצב התקדמות הבנייה, בחירת היקף הפרויקט וכיו"ב. אם נוצר הפסד מעבודה ממושכת, יש להגיע לביצוע של 50% לפחות מהיקף הבנייה הכולל, כדי שזה יוכר כהפסד. לכן, אם עלולים להגיע לרווח בביצוע של 25% מהיקף הבנייה הכולל, רצוי לעכב את העבודה ולהימנע מרישום רווח ואם עלולים להגיע להפסד בביצוע של 50% מהיקף הבנייה הכולל, רצוי לזרז את העבודה כדי שיתאפשר רישום ההפסד.

"קבלנים בונים" -

מועד החיוב במס אצל קבלן בונה הוא שנת המס שבה היה הבניין "ראוי לשימוש", או עם התמלאות התנאים לקבלת תעודת "גמר בנייה".

קביעה זו עשויה לסייע בידי הקבלן לקבוע בעצמו את מועד הדיווח. בדרך כלל עדיף לדחות את גמר הבנייה ע"י דחיית החיבור לרשת החשמל או עיכוב בהשלמת הבנייה. ואולם, אם לקבלן הבונה צפויים הפסדים מהבנייה בעוד שיש לו רווחים עסקיים אחרים, רצוי לסיים את הבנייה כדי ליהנות מקיזוז ההפסדים. מן הרווחים הללו חישוב הכנסה חייבת במס הוא על הרווח מהשטחים שנמכרו בבניין ראוי לשימוש. כדי להקטין את רווח השנה, רצוי להימנע ממכירות בזמן סמוך לסוף השנה.

בפסק דין ע"א 1527/97 של בית המשפט העליון מיום 16.3.1999, בערעור של "אינטרבילדינג חברה לבניין בע"מ" בדבר תחולת סעיף 18(ד)(2)(ב) לפקודה, הודן בזקיפת הוצאות ההנהלה וכלליות הוצאות ריבית ליחידות עבודה או ליחידת קרקע, נקבע כי הוא חל רק במקרים שבהם לא ניתן להוכיח ייחוס הוצאות מסוים, אך לא יחול באותם המקרים שבהם ייחוס ההוצאות האמיתי הוא ברור ומוכח.

מכאן, טוב יעשה "קבלן בונה" בטרם יזקוף את הוצאותיו לפי כללי סעיף 18(ד)(2)(ב) לפקודה, אם יבדוק את האפשרות לזקוף את הוצאותיו בייחוס מסוים, אם הייחוס המסוים יביא לתוצאות מס טובות יותר בעבורו.

לקבלן בונה כדאי לבדוק עיתוי רכישת קרקע, שגם עליו יחול פסק הדין בעניין אינטרבילדינג.

4.8 חריגים להכנסה מריבית "רעיונית"

סעיף 3(ט) לפקודה קובע כי בגין הלוואות שניתנו בשיעור ריבית הנמוך משיעור הריבית שקבע שר האוצר בתקנות (3.41% בשנת 2017), יחושב שיעור ההפרש בין שיעור הריבית על ההלוואה בפועל לבין שיעור הריבית הקבוע בתקנות, לגבי הכנסה של מקבל ההלוואה (עובד, נותן שירותים, בעל שליטה), כאמור לעיל.

בתיקון 185 לפקודה הוספו שני חריגים להגדרת הלוואה וחריג אחד לזהות בעל השליטה מקבל ההלוואה, אשר בהתקיים לא יחולו על הלוואה שכזו הוראות הסעיף. ואלה החריגים:

1. עסקה בין-לאומית כמשמעותה בסעיף 85א. כלומר, הלוואה בין-לאומית, שחלות עליה הוראות סעיף 85א, תטופל רק לפי הוראות סעיף זה ולא יחולו עליה הוראות סעיף 3(ט).
2. הלוואה שניתנה עד יום 5 במארס 2008 (יום הפרסום ברשומות של ביטול חוק התיאומים), שהייתה נכס קבוע בידי המלווה לפי חוק התיאומים ביום 31 בדצמבר 2007, או שהייתה נכס קבוע בידי המלווה במועד החל בתקופה שמיום 1 בינואר 2008 עד יום 5 במארס 2008, אילו היו הוראות חוק התיאומים חלות על אותה תקופה. חריג זה הוא מעין "תיקון טכני", מאחר שעד יום 31 בדצמבר 2007, לא חלו בכל מקרה הוראות סעיף 3(ט) על הלוואה שהייתה נכס קבוע בידי המלווה לפי חוק התיאומים. מאחר שחריג זה בוטל עם ביטול חוק התיאומים, היה כעת צורך להחזירו לקדמותו, וכן להוסיף לו אותן הלוואות שניתנו עד מועד הפרסום ברשומות של ביטול חוק התיאומים, שהרי מבחינה רשמית, לפני מועד זה לא היה ידוע על ביטול חוק התיאומים שנעשה באופן רטרואקטיבי. משום כך, הלוואות שעדיין קיימות מאותו מועד ועונות על הגדרת נכס קבוע, ימשיכו ליהנות מכך שהסעיף לא יחול עליהן.
3. הסעיף לא יחול אם בעל השליטה מקבל ההלוואה הוא חבר בני אדם שאינו חברה משפחתית או חברה שקופה. במילים אחרות, הסעיף לא יחול על הלוואה מחברה בת לחברה אם, ובתנאי שהחברה האם אינה חברה משפחתית או חברה שקופה.

שני החריגים הראשונים יחולו רטרואקטיבית על הלוואות שניתנו מיום 1 בינואר 2008 ואילך, ואילו החריג השלישי יחול רק על הלוואות שניתנו מיום פרסום התיקון ואילך.

יש להביא בחשבון כי החזר הריבית והפרשי ההצמדה הוא מתוך הכנסות ששולם עליהן מס, וכן תשלום של מס ערך מוסף על הריבית והפרשי ההצמדה.

אם ההלוואות ממומנות מהון זר, אזי ייתכן ששיעור הריבית על ההלוואה גבוה מהשיעור לפי סעיף 3(ט).

במקרים אלה עולה השאלה, מה דין הוצאת הריבית העודפת.

כדאי להשוות את עלות הריבית הבנקאית אל הריבית החלופית של המימון העצמאי ולחסוך ב"מס" או ב"ריבית". אם ההלוואה לחברה תימשך בדרך של "שטר הון", ראו השלכות בחוק התיאומים, הן על סעיף 3(ט) לפקודה והן על סעיף 3(י) לפקודה בנושא ובפרק שדן בשינוי המיסוי לעניין סעיף 3(י) לפקודה בעיקר לגבי שיעור הריבית (2.56% משנת 2017).

לעניין המע"מ – שלטונות מע"מ תובעים תשלום מע"מ מעסקה זו.

בכמה פסקי דין נקבע כי הלוואות הוניות חייבות בתשלום מע"מ. בעקבות פסקי הדין נקבעה עמדת אגף המכס והמע"מ מתוך ההיבט הכלכלי. אם בעל מניות נותן הלוואה ללא ריבית לחברה שבשליטתו, לא תמיד יראו בכך סיוע לעוסק החייב במע"מ. בנושא יש לבחון את האירוע לאור סעיפים 10 ו-12 לחוק מע"מ, ולאור תקנה 3(ה) לתקנות מע"מ.

4.9 קביעת עיתוי הכנסות הוניות וקיצוז פסדים

אם לחברה יש הפסדים עסקיים והפסדי הון המועברים משנים קודמות, או אם צפויים להיות לחברה הפסדים עסקיים בשנה השוטפת, ובכוונת החברה למכור נכסי הון שבגינם צפויים לה רווחי הון – קיימת אפשרות לקזז את ההפסדים מהרווחים האלה. על החברה להודיע לפקיד השומה על קיום הפסדים אלה ועל כוונתה לקזזם מרווח ההון. דרך נוספת להקטין את תשלום מס רווח ההון והמקדמה הנובעת ממנו היא ביצוע של חילוף נכסים וקיצוז רווח ההון הנובע מהמכירה מעלות הנכס שנרכש לחילופו, בהתקיים התנאים המנויים בפקודה (ובהודעה מתאימה לפקיד השומה).

מובהר בזה כי סעיף 27 לפקודה מתיר במקרים מסוימים את הניכוי של הפסדי הון הנובעים ממכירת מכונות וציוד, מהכנסות הנישום. כתנאי לכך נקבע כי על הנישום לרכוש מכונות וציוד, אשר עלותם גבוהה מהפסד ההון שנוצר במכירה, באותה שנת מס.

4.10 קביעת עיתוי מימוש ניירות ערך

רווח מניירות ערך ממוסה בשנה שבה מומשו. מימוש ניירות ערך לפני תום השנה ברווח/ הפסד יכול לאפשר קיצוז רווחים מהפסדים שוטפים.

קיצוז של הפסד הון מההכנסה מריבית או מדיבידנד מנייר ערך – תלוי בשיעור המס החל על הריבית או על הדיבידנד.

4.11 הגדלת הוצאות

רכישת שירותים ומוצרים מסוימים, שאינם מלאי עסקי, תיחשב להוצאה גם אצל עסקים מסחריים וגם אצל המדווחים על בסיס מזומן. ההבדל ביניהם יהיה: מי שמדווח על בסיס מזומן חייב גם לשלם את התמורה בפועל עד סוף השנה. כל זאת, אם הרכישה היא בסכומים סבירים והיא נעשתה במהלך הרגיל של העסק. כל הפרזה בנדון עלולה לגרום לפסילת ההכרה בהוצאה לצורכי מס השנה וייחוסה לשנים הבאות.

ההוצאות לעניין זה הן בדרך כלל לפרסום, ליחסי ציבור, לתיקונים, לאחזקה, לשיפוצי מנועים לפי סעיף 17(3) לפקודה, לספרות, לייעוץ עסקי ומשפטי, לייעוץ שיווקי ולאנשי מקצוע אחרים הנותנים שירותים לעסק, לדמי חבר לארגונים מקצועיים, לנסיעות לחו"ל, להשתתפות בכנסים, בוועידות, בתערוכות וכו'.

הוצאות אלה אפשר להקדים לשלם לפני סוף השנה. כמו כן אפשר להקדים ולשלם מענקים, פיצויים לעובדים מכספי המעביד, פדיון חופשה, בונוסים ותמריצים לעובדים, שלפי המוסכם הם צריכים לקבלם בשנה הבאה.

4.12 הקדמת הוצאות

קיימת דילמה בכל הקשור להקדמת תשלומים תקופתיים, כגון: שכר דירה, דמי ביטוח. קיימת מחלוקת בין נציבות מס הכנסה לבין מומחי מס שונים בכל הקשור לתשלומים שכאלה מראש לתקופה ארוכה. אנשי מס הכנסה אינם רואים בתשלומים תקופתיים מראש לשנים אחדות הוצאה בייצור הכנסה, גם לאלה המדווחים על בסיס מזומנים. עם זאת, אנשי המס גמישים בדרך כלל עם תשלומים המשולמים בסוף השנה, לשנה אחת מראש, ובתנאי שמדובר במהלך עסקי קבוע מדי שנה בשנה.

ריבית הנובעת מניכיון שטרות ומניכיון שיקים של לקוחות היא הוצאה מוכרת למס באותה שנה שבה בוצע ניכיון השטרות או ניכיון השיקים.

מבחינת תכנון המס, מוצע לשקול אפשרות לבצע לקראת סוף השנה ניכיון שטרות או ניכיון שיקים כלעיל, כאמצעי חלופי לקבלת אשראי אחר, כפוף למחיר האשראי.

תשלום שכר עבודה בעבור חודש דצמבר, אם ישולם במועדי תשלום רגילים בתחילת ינואר, עלול להיחשב הוצאה לא מוכרת לשנת המס השוטפת למדווחים על בסיס מזומן. עם זאת חשוב לדעת כי בדרך כלל, ולפני משורת הדין, מתירה נציבות מס הכנסה למעסיקים לכלול הוצאה כזו במסגרת הוצאות שכר בשנה שבעדה שולמו, שאם לא כן ייפגם גם מערך הדיווח המקובל על הכנסות העובד השכיר.

למי שאינו מוכן "לקחת סיכון" מוטב שישלם לעובדיו עד ליום 31 בדצמבר את משכורת חודש דצמבר עם התוספות הנלוות לה. לכן, בעסק המתנהל על בסיס מזומנים מומלץ לשלם לעובדים, למוסד לביטוח לאומי ולביטוחי הפנסיה את יתר ההוצאות עד סמוך לסוף השנה. הוצאות אפשריות כדאי להקדים ולשלם בתוך שנת המס.

4.13 תשלומים לתושב חוץ

מן התשלומים לתושבי חוץ יש להעביר ניכוי מס מהכנסה של תושב חוץ על פי סעיפים 164 או 170 לפקודה (כגון: ריבית, תמלוגים וכו').

תשלומים לתושב חוץ, שהם הכנסה חייבת בידו לפי סעיף 18(ה) לפקודה, יותרו בניכוי רק אם שולמו לפני תום שנת המס, או שהמס עליהם נוכה לא מאוחר משלושה חודשים לאחר תום שנת המס, והועבר אל פקיד השומה בתוך שבעה ימים מיום הניכוי בתוספת ריבית והפרשי הצמדה.

הוצאה ששולמה לתושב חוץ במהלך השנה, המהווה בידו הכנסה שיש לנכות ממנה מס במקור, יותר לנכותה בשנה השוטפת, אם היא מתייחסת לשנת המס, והמס נוכה מהכנסתו של תושב החוץ לא יאוחר מתום שלושה חודשים מתום השנה, בתוספת ריבית והפרשי הצמדה מתום שנת המס ועד מועד הניכוי מהעברת תשלום ההוצאה.

יש תשלומים לתושבי חוץ שאינם נחשבים בישראל להכנסה ולכן העברת התשלומים הללו אליהם פטורה ממס. לדוגמה: דמי ניהול ודמי ייעוץ שמקבל תושב חוץ על ניהול ועל ייעוץ שנתן, כאשר העבודה בוצעה מחוץ לישראל, ועד לסכום של 250,000 דולר בשנה.

4.14 ניכוי הוצאות להתאמת מושכר

לפי תקנות מס הכנסה (כללים בדבר ניכוי הוצאות להתאמת מושכר), התשנ"ח-1998, השוכר מקרקעין לתקופה הקצרה מ-25 שנים, שהוציא הוצאות להתאמת המושכר לצורכי ייצור הכנסתו, יוכל לנכות הוצאות אלו בשיעור 10% בכל שנה, החל משנת המס שבה הוצאו, אך לא לפני שנת המס שבה החל המושכר לשמש בייצור הכנסת השוכר. ושיעור ההפחתה לצורכי מס איננו כלל לתקופת השכירות בפועל (ארוכה/קצרה מ-10 שנים).

תקופות ההפחתה וביצועה הן כמובא בשלוש הפסקאות להלן:

- א. אם המחכיר אינו מחזיר לחוכר את שווי המחוברים - תהיה הפחתת ההשקעה, על פני תקופת החכירה, בשיטת הקו הישר.
- ב. אם המחכיר מחזיר לחוכר את כל שווי המחוברים - תהיה הפחתת ההשקעה בהתאם לשיעור הפחתת הקבוע בתקנות מס הכנסה (פחת), 1941 (בתקנות אלה נקבעו שיעורי הפחתת הרגילים לנכסים).

ג. אם המחכיר מחזיר לחוכר רק חלק משווי המחוברים - תהיה הפחתת ההשקעה של החלק שאינו מוחזר לפי תקופת החכירה.

4.15 הוצאות לשיפוצים

במסגרת הוצאות אחזקה אפשר לכלול הוצאות לתיקונים ולשיפוצים שנתיים, אשר במהותם הם "שמירה שוטפת על הקיים". יש להיזהר מלהכליל בהוצאות האחזקה האמורות תשלומים מהותיים לשיפוצים ולשיפורים בנכס או במושכר או תשלומים אחרים, אשר במהותם הם בעלי אופי הוני.

בפסק דין כימוביל בע"מ (ע"א 487/79) קבע שופט ביהמ"ש העליון ברק את ההבחנה בין תיקונים המוכרים כהוצאה לבין שיפוצים שאינם מוכרים כהוצאה. כל הוצאה שמעלה את ערך הנכס או משביחה אותו היא איננה הוצאה לשמירת הקיים, וככזו - אין היא מותרת לניכוי. בדרך זו קובע השופט ברק כי צביעה מעלה את ערך הנכס ומתווספת לעלותו לחישוב פחת ורווח הון במכירה, בעוד ביטוח מהווה הוצאה שוטפת לשמירה על הקיים.

תיקון מכונית או כל מכונה אחרת לאחר תאונה הוא הוצאה שוטפת לפי סעיף 31 לפקודה. כל תיקון מהווה למעשה השבחה, אך רק השבחה מעבר למצב המקורי החדש צריכה להיחשב השבחה, כגון: החלפת המנוע המקורי במכונית במנוע חזק ממנו, או ריצוף בשיש איטלקי במקום מרצפות סוג ב' שנתקבלו מקבלן.

4.16 פחת

ייתכנו מקרים שבהם נכסים יוגדרו בו-זמנית בקטגוריות שונות, המקנות שיעורי פחת שונים. במקרים כאלה עלולה להתעורר מחלוקת בין הנישום לבין פקיד השומה בקביעת שיעור הפחת הראוי אשר מותר בניכוי.

בבואנו לקבוע את סיווגו של נכס לצורך קביעת שיעור הפחת בו, המבחן הראשון העומד לפני הנישום הוא קביעת ייעוד הפעלתו של הנכס.

לאחר קביעת סיווגו של הנכס יש לבחון אם אפשר לפצל אותו ליחידות משנה, שיש להן קיום עצמאי, או שכל היחידות בו משרתות תכלית אחת כוללת. זהו מבחן "העצמאות התפעולית".

נפנה את תשומת הלב לתקנות הפחת המואץ, המאפשרות פחת בשיעור 50%. כמו כן נציין כי בשנים האחרונות פסקי דין ישנים, כמו קולנוע רינה ונצב"א, התחלפו בפסיקה כלכלית. גם נכסים שאינם מופיעים בתקנות מס הכנסה (פחת), 1941, ניתן להפחיתם על פי המהות הכלכלית.

4.17 שיחלוף - החלפת ציוד

במכירת נכסים, אפשר להיזקק לסעיף 96 לפקודה, המאפשר לנישום שבעלותו נכס בר פחת לרכוש נכס אחר במקום הנכס שמכר, בתוך תקופה של 4 חודשים לפני המכירה ועד 12 חודשים לאחריה, לחילוף הנכס שמכר במחיר העולה על מחירו המופחת.

הפעלת סעיף זה גורמת להקטנת הפחת של הנכס שנרכש. לכן בסעיף זה מוטב להשתמש לצורכי כלי רכב שמוגבלים בניכוי ההוצאות, ובכללן הפחת.

ציוד או מכוונות אשר יצאו מכלל שימוש, כדאי לממשם, כדי שאפשר יהיה לתבוע ולקבל את ההפסד ממכירתם בשנת מס זו.

נפנה את תשומת הלב גם להוראות סעיף 27 לפקודה, שמאפשר להפוך הפסד הון להפסד עסקי, בתנאי שהתקיימו התנאים בסעיף.

4.18 חכירת נכסים ("שכר-מכר")

עסקת שכר מכר או חכירה (או בשמה המקובל: "ליסינג") של נכס (להלן, למען הפישוט - רק "עסקת חכירה") היא הסכם אשר בו אדם אחד (להלן: "המחכיר") מעניק לאדם אחר (להלן: "החוכר") זכות להשתמש בנכס לפרק זמן קבוע מראש תמורת דמי שכירות.

בשיטה זו יש לחוכר אפשרות להשתמש בנכס בלי לרכוש אותו (בכספי הון, באשראי ספקים, או בהלוואה אחרת), עניין אשר עשוי להקל על החוכר מבחינה פיננסית, וכן למנוע ממנו חשיפה לסיכונים עסקיים אחרים. זה - מחד גיסא. מאידך גיסא עלויות הריבית בעסקה כזו הן גבוהות מן העלויות בעת שהנכס נרכש כנגד הלוואה בנקאית וזאת, מכיוון שבעסקת חכירה ניתנים ביטחונות נאותים בשיעור פחות מן הביטחונות הניתנים בעת מתן ההלוואה האמורה.

כאשר עסקת החכירה מסווגת "עסקת חכירה תפעולית" - יירשמו הוצאות השכירות בדוח רווח והפסד של הנישום. הוצאות אלה יהיו מותרות בניכוי לצורכי המס.

כאשר עסקת החכירה מסווגת "עסקת חכירה הונית", יירשמו בדוח רווח והפסד של הנישום הוצאות הפחת וכן הוצאות המימון (כולל רכיב ההצמדה בגין דמי השכירות). הוצאות אלה יהיו מותרות בניכוי לצורכי המס.

4.19 ניכוי הוצאות לפינוי דייר מוגן

כללי מס הכנסה (ניכויים מסוימים לבעלי בתים המושכרים בשכירות מוגנת), התשל"ח-1977 מאפשרים לנכות דמי פינוי דייר מוגן, שהתגורר במושכר שרכשו כשהוא פנוי או שרכשו תפוס, והפינוי היה שלוש שנים מיום רכישתו.

תנאי בסיסי לסיווג הוצאות דמי הפינוי כהוצאה פירותית אצל בעל מושכר, שרכש את המושכר כשהוא תפוס, הוא תשלום דמי הפינוי לאחר תום שלוש שנים מיום רכישת הנכס. מי שרכש את המושכר כשהוא פנוי, ולאחר מכן השכירו בשכירות מוגנת, יכול לשלם דמי פינוי בשל פינוי הדייר המוגן בכל עת שיחפוץ [סעיף 1(א)].

דמי פינוי ששילם נישום בשל פינוי דייר מוגן ממושכר, שרכשו תפוס לפני שחלפו שלוש שנים מיום הרכישה, יותר לנכותם החל משנת המס שבה שולמו לפי שיעור הפחת המתאים למבנים (2%, 4% וכו'), ובלבד שאם התקבלו בשנה מסוימת דמי מפתח מהמושכר, ינוכו דמי הפינוי בשיעור הפחת מדמי המפתח תחילה [סעיף 1(ב)].

הרציונל שבבסיס ההגבלה של התרת הניכוי ברכישת נכס תפוס, בחלוף תקופה של שלוש שנים מיום רכישת הנכס ועד לתשלום דמי הפינוי, הוא: מניעת הרכישה של נכס ברכישה לשיעורין. המחוקק ראה צורך לעודד את התרת הקשר הכפוי, שבו מצויים גם בעל המושכר וגם הדייר המוגן, שמקורו בחוק אנכרוניסטי.

4.20 קיזוז הפסדים

המישור הפירותי

1. הפסד שוטף של אדם מעסק או ממשלח יד, שאילו היה רווח היה נישום לפי הפקודה, ניתן לקזזו כנגד הכנסה חייבת של אותו אדם. הקיזוז מבוצע בשנה שבה נוצר ההפסד ושבה נוצר הרווח. כלומר, אין אפשרות שבשנה אחת יש רווח ובשנה לאחר מכן - הפסד, ויותר קיזוז. אין קיזוז אחורנית.
2. היה ומבוצע חישוב נפרד לבני זוג, ניתן להעביר הפסד בין בני הזוג. החישוב בעצם יהפוך למאוחד, כך שלא יותר להעביר הפסד של אחד מבני הזוג לבן הזוג השני, אם לבן הזוג שלו יש הפסד קיימת גם הכנסה שממנה ניתן לקזז את ההפסד, לאור פסק הדין בן אליהו (עמ"ה 9025/06).
3. במקרה שאי אפשר לקזז את ההפסד בשנה שבה נוצר, יועבר ההפסד לשנים הבאות. הפסד המועבר מעסק או ממשלח יד "נחות" מהפסד שוטף, כלומר - אי אפשר לקזז הפסד מועבר מכל מקור. הפסד מועבר אפשר לקזזו מול הכנסה חייבת מעסק או ממשלח יד, לרבות רווח הון בעסק או במשלח יד.
- אפשר לקזז הפסד מועבר מעסק או ממשלח יד שנוצר משנת 2007 ואילך אף מול הכנסה משכר (שמקור חיובה הוא סעיף 2(2) לפקודה), בהתקיים התנאים להלן:
 - א. לאותו אדם לא הייתה הכנסה מעסק או ממשלח יד בשנת הקיזוז.
 - ב. אותו אדם חדל לעסוק בעסק או במשלח יד שיצרו את ההפסד המועבר.
 - ג. מקור ההפסד המועבר אינו מחברת בית, מחברה משפחתית או מחברה שקופה.
 4. לעניין נושא קיזוז הפסדים, "הכנסה חייבת" ו"רווח הון" כוללים שבח מקרקעין.
 5. למרות הוראות סעיף 28(א) לפקודה שדן בקיזוז הפסד שוטף, והוראות סעיף 28(ב) לפקודה שדן בקיזוז הפסד מועבר, הנישום יכול לבקש שלא לקזז הפסד, שוטף או מועבר, מול סכום אינפלציוני או כנגד רווח הון, ריבית או דיבידנד, אם שיעור המס החל עליהם אינו עולה על 25%.
- סעיף 28(ח) לפקודה קובע שהפסד שהיה לאדם מהשכרת בניין, אפשר לקזזו כנגד הכנסתו מאותו בניין בשנים הבאות. בשנת המס השוטפת ניתן לקזז את ההפסד כנגד הכנסה מכל בנין אחר.
- סעיף 29 לפקודה דן בקיזוז הפסדים שנוצרו מחוץ לישראל. במרבית המקרים הקיזוז יהיה רק כנגד הכנסות מחוץ לישראל, ורק במקרים מסוימים יותר קיזוז גם כנגד הכנסות בישראל.

המישור ההוני

1. הפסד משבח כמוהו כהפסד הון לעניין קיזוז ההפסד, כך נקבע בסעיף 92(א)(1) לפקודה.
2. הפסד מנכס מחוץ לישראל יקוזז תחילה מול רווח מנכס שמחוץ לישראל. אם אין רווח על נכס מחוץ לישראל, יקוזז ההפסד מול רווח מנכס בישראל. הכלל הזה נכון לגבי הפסד שוטף והפסד מועבר.
3. הפסד הון שוטף במכירת נייר ערך, אפשר לקזזו (בתנאים מסוימים) אף מ:
 - הכנסה מריבית או מדיבידנד ששולמו בשל אותו נייר ערך.
 - הכנסה מריבית או מדיבידנד ששולמו בשל נייר ערך אחר, ששיעור המס החל על הריבית או על הדיבידנד שקיבל אותו אדם אינו עולה על 25%.

משמע, אפשר לקזז הפסד שוטף ממכירת נייר ערך אף מול דיבידנד וריבית מניירות ערך. ואולם, מאחר שהחל משנת 2012 משיכת דיבידנד על ידי בעל שליטה בחברה בבעלותו חייבת במס בשיעור 30% - לא ניתן לקזז הפסד הון כנגד דיבידנד זה.

חשוב לזכור כי הפסד הון ממכירת נייר ערך הוא אף במקרה של נייר ערך זר. כך עולה מהגדרת "נייר ערך" בסעיף 88 לפקודה.

4.21 העברת פעילות רווחית לחברה מפסידה

בהלכת רובינשטיין (ע"א 3415/97) ובהלכת בן ארי (ע"א 7387/06) נקבעו התנאים בהם תותר העברת פעילות רווחית לחברה מפסידה. להלן מבחני העזר שפותחו בעקבות הפסיקה:

- המשכיות באותו ענף: לפי כלל זה - אם תמשיך החברה הנרכשת לפעול באותו ענף במשק, יהיה בכך משום חיזוק תכנון המס כתכנון מס לגיטימי.
- זהות (המשכיות) בעלי המניות (להבדיל ממכירה של 100% מהמניות). אם יוכנס שותף בהחזקה משמעותית. ואם החברה לא תימכר במלואה, יהיה בכך חיזוק להכרה בהפסדים.
- העברת פעילות חדשה לחברה. זאת, באותו תחום עיסוק עיקרי, להבדיל - מהעתקת פעילות קיימת מחברה אחרת לחברה בהפסדים.
- אם ההסכם אינו מותנה בחיסכון מס, סיכויי טובים יותר לקבל הכשר והכרה.
- קבלת עובדים חדשים לחברה מפסידה יכולה, אף היא, לתרום לאישור העסקה.
- קיומם של נכסים אחרים (לבד מההפסד) שיש להם יתרון לרוכש, יצדיקו את רכישת החברה (ידע, מוניטין, שם עסק...).

4.22 הכרה בחובות אבודים

רצוי להקדים ולסכם טיפול בחובות בעייתיים, דהיינו: לקבוע את סכום ההפחתה כפי שמוסכם עם החייב ולזקוף אותו בחשבונות או להביא לסיום הליכי גבייה או פשרה. דבר זה יקל את תביעת ההוצאה לצורכי מס. מצוין בזה כי חובות אבודים מוכרים כהוצאה רק אם מוכח להנחת דעתו של פקיד השומה כי נעשו כל המאמצים לגבותם. לפיכך, רצוי להיערך לביצוע פעולות לגביית החובות, כגון פנייה חוזרת לחייבים, פנייה לעורכי דין, הגשת תביעות משפטיות וכו'.

את ההנחיות העיקריות כפי שהובאו בחוזר מס הכנסה, המבטאות את עמדת רשות המסים בנושא הנדון, אפשר לסכם כלהלן:

- א. חוב אבוד יוכר רק אם הוא עסקי.
- ב. החוב בלתי אפשרי לגבייה (למשל, החייב פשט את הרגל או שהוא חברה בפירוק).
- ג. חייב להתקיים התנאי, שליוס המאזן הגיע מועד פירעון החוב. אם מועד פירעון החוב הוא לאחר תאריך המאזן והחייב עדיין פעיל, לא קיים חוב אבוד, גם אם לאחר מכן כאשר הגיע מועד הפירעון החייב פשט את הרגל. המצב שונה אם מועד הפירעון הוא לאחר תאריך המאזן, ולתאריך המאזן ידוע שכבר לא יהיה אפשר לגבות את החוב (למשל, מכיוון שהחייב פשט את הרגל), יהיה אפשר להכיר בחוב כחוב אבוד.

ד. ויתור על חוב עסקי של חברה-אם, עליו מוותרת חברה-אם זו לחברה-הבת שלה, לא יוכר כחוב אבוד. החברה-האם צריכה להראות כי התאמצה לגבות את החוב.

מומלץ להיערך ולפעול לאיסוף ההוכחות אשר מראות את פעולת גבייתם של החובות, לרבות פנייה אל עורכי דין ואף הגשת תביעה משפטית. בגבייה חלקית של חובות ובהסכם פשרה על היתרה שלא נגבתה, יש צורך לשכנע את פקיד השומה כי לפני ההסכם נעשו כל המאמצים לגביית החוב במלואו.

חובות אבודים - אלה הם חובות של לקוחות שאינם יכולים לעמוד בתשלום חובותיהם. באלה - מוטב להגיע להסכם עם החייב עד 31 בדצמבר, או עד מועד עריכת הדוחות הכספיים, כדי שהחוב האבוד או המסופק יותר לניכוי בשנת המס העכשווית ולא בשנה הבאה.

לשם כך רצוי להוציא תעודת זיכוי לחייב ולקבל ממנו אישור על קבלתה.

יש גם אפשרות להמחות חובות רעים לחברת גבייה ולנכות את ההפרש בין סך החוב לבין הסכום שיתקבל בעבורו כהוצאה לצורכי מס.

אם מימש צד ג' את הערבות שנתנה החברה, תוכל החברה, בהתאם לעמדת נציבות מס הכנסה, לבקש להכיר בהפסד הון רק אם היא תוכיח כי החייב, שחובו שולם, הוא חדל פירעון לחלוטין, וכי אין הוא יכול לפרוע את הערבות, כולה או מקצתה. הוכחה כאמור היא כי החייב הפסיק את פעילותו, וכי הליכי הפירוק הסתיימו.

לפיכך, מומלץ לפעול במידת האפשר כדי לסיים את הליכי הפירוק ולגבש את הפסד ההון.

מצוין בזה כי עצם הדרישה להכיר בחוב כהוצאה אינה מונעת מבעל עסק מלהכחישו בבית המשפט. מומלץ גם כאן לנסות לגבש פשרה עוד לפני תום שנת המס, כדי ליהנות לפחות מסכום הפשרה כהוצאה.

לעניין מע"מ, נושא החובות האבודים הוסדר בתקנה 24 לתקנות מע"מ, בהמשך לפסיקת בית המשפט בעניין אלקה.

4.23 התחייבויות תלויות

אם תלויות ועומדות נגד העסק תביעות כספיות מגורמים שונים, בגין אירועים הקשורים למהלך העסקים הרגיל (כמו תביעה משפטית של לקוח בגין פגם במוצר או איחור באספקה), אפשר לדרוש להכיר בסכום התביעה או בחלק ממנו כהוצאה. התנאים לכך הם: ידוע בוודאות כי החוב ישולם, יש אומדן מבוסס ביחס לסכום החוב, ואי הכללת החוב בין הוצאות העסק תגרום לעיוות התוצאה העסקית.

ההוצאות בגין הפרשה לחוב תלוי ייבחנו לפי העקרונות שהתגבשו בפסיקה, כמפורט להלן:

א. ההפרשה נדרשת לפי מבחנים חשבונאיים.

ב. אפשר לאמוד את ההוצאה.

ג. ההוצאה תהפוך לחוב מוחלט בעתיד בדרגת ודאות גבוהה.

יש לציין שגם אם החברה מתנגדת לחוב התלוי, ותובעים ממנה לשלם חוב זה, אין זה מונע ממנה את ניכוי ההפרשה כהוצאה.

יש לבדוק אם ההכנסות כוללות רכיב בגין אחריות טיב. אפשר ליצור הפרשה לאחריות טיב שתקטין את הכנסות השנה רק אם ניתן לאמוד את ההוצאה העתידית על בסיס סביר, כגון: חישוב לפי ניסיון העבר או לפי בסיס אחר, וכן חייב להתקיים תנאי של התחייבות כלפי צד ג' (להבדיל מ"התחייבות פנימית" של החברה כלפי עצמה).

כמו כן נקבע בפסיקה כי פקיד השומה רשאי לבדוק את נחיצותה של ההפרשה בעת הדיון על השומות.

4.24 מתנות ללקוחות

יותר בניכוי מתנות שנתן נישום בגין קשר עסקי לרבות מתנות לעובד לרגל אירוע אישי, ובלבד שסכום הניכוי לא יעלה **210** ש"ח לאדם לשנה בשנת המס 2017.
רצוי להכין רשימה בה ירשמו פרטי זיהוי המקבל, מקום נתינת המתנה וקבלות לאימות ההוצאה.

4.25 אש"ל לעובדים

בפסק הדין בעניין עמ"ה 156/96 נקבע כי יש לראות בארוחות לעובדים בבחינת טובות הנאה שקיבלו עובדי המעסיקה מידיה בשווה כסף. בתור שכאלה, יש לראותן בבחינת הכנסת עבודה אצל העובדים, ולזקוף את שוויין במלואו להכנסת העובדים, לפי סעיף 2(2) לפקודה. הנושא מקבל יתר חיזוק לאור ביטול ההכרה בהוצאות אש"ל כהוצאה מוכרת החל משנת 2011. כנ"ל באשר לאפשרות קיזוז מס התשומות מחד גיסא, וחייב העובדים במס עסקאות מאידך גיסא.

4.26 משכורות עובדים ובעלי שליטה

בעסק המנהל את חשבונותיו על בסיס מזומן, ניכויים משכר יש לשלם עד 31 בדצמבר. בעסק שאינו עובד על בסיס מזומן אפשר לפצל את הדיווח בין בעלי השליטה לבין יתר העובדים בשני טופסי 102, ובעבור יתר העובדים – לשלם כרגיל.

אם לעובדים מגיעים ימי חופשה או דמי הבראה והם מעוניינים לפדות אותם, והנישום מעוניין להקטין את ההכנסות באותה שנה מכל סיבה שהיא, יש לבצע את התשלומים בחודש דצמבר.

בחברות פרטיות רצוי לבחון מחדש את שיעור המשכורות של בעלי השליטה. יש מקרים שבהם נזקפת המשכורת אמנם לזכותם של בעלי השליטה, ומשולמים עליה מס ודמי ביטוח לאומי, אך בפועל העסק אינו מסוגל לשלמה. יש מקרים שהרווח נמוך וייווצר הפסד או שלא ניתן לקזז את המקדמות ששולמו בשל הוצאות עודפות. יש מקרים שהמקדמות הוקטנו והרווח גדל מהמשוער. הגדלת המשכורת היא אפשרות להקטנת הרווח ולאי חיוב בריבית ובהפרשי הצמדה, לפי סעיף 190(א)(2) לפקודה.

אם התוצאות העסקיות הן שליליות - אין טעם בזקיפת משכורות גבוהות לבעלי השליטה. מצד שני, יש חברות פרטיות שביטלו בזמן מקדמות מס, בטענה שכל רווחיהן מחולקים כשכר למנהלים. כדאי לבדוק אם זהו המצב בפועל.

כל שכר אשר משולם לבעל שליטה בגין השנה השוטפת, ואשר ניכויי המס בגינו ישולמו עד תום שלושה חודשים מתום השנה, יוכר כהוצאה, בתנאי שניכויי המס ישולמו עד תום אותם שלושה חודשים בצירוף הפרשי הצמדה. אפשר לרשום ולשלם מענקים לעובדים ולקרובים שאינם בעלי מניות גם בשנת המס הבאה, עד למועד עריכת הדוחות השנתיים.

4.27 הוצאות נסיעה לחו"ל

ניתן לתבוע ניכוי הוצאות כרוכות בנסיעה עסקית לחו"ל בהתאם לתקנות מס הכנסה.

לצורך תביעת ההוצאות יש לערוך דוח נסיעה לחו"ל ולצרף תיעוד של יעדי הנסיעה ומועדי הנסיעה, יומן פגישות והתעניינות במוצרים, מסמכי משא ומתן עם יצרנים וספקים בחו"ל, הזמנות לתערוכות, לקונגרסים ולהשתתפות בהשתלמויות ובירידים, וכן כל מסמך המעיד כי הנסיעה לחו"ל הייתה לצורך עסקים.

להלן מפתח התרת הוצאות הכרוכות בנסיעה לחו"ל בשנת 2017 לפי התקנות:

פירוט ההוצאה		ההגבלה
כרטיסי טיסה	מחלקת תיירים או עסקים	כל ההוצאה מותרת
	מחלקה ראשונה	ההוצאה מותרת עד לגובה כרטיס במחלקת עסקים
הוצאות לינה עד 90 לילות	7 לילות ראשונים	עד \$272 ללילה
	8-90 לילות	עד \$119 ללילה – כל ההוצאה מוכרת.
		\$119 - \$159 - הוצאה מוכרת בגובה \$119 בלבד.
		\$159 - \$272 - 75% מההוצאה מוכרת.
	מעל \$272 ללילה – הוצאה מוכרת בגובה \$204 בלבד.	
הוצאות לינה מעל 90 לילות		\$119 ללילה
אש"ל	אם נדרשו הוצאות לינה	עד \$76 ליום
	אם לא נדרשו הוצאות לינה	עד \$128 ליום
שכירות רכב		עד \$60 ליום
שכר לימוד		שהיה בחו"ל מעל 10 חודשים ועד \$681 לילד

במדינות הבאות, התקרית יגדלו בעוד 25%:

אוסטריה, אוסטרליה, איטליה, איסלנד, אירלנד, אנגולה, בלגיה, בריטניה, גרמניה, דובאי, דנמרק, הולנד, הונג-קונג, טיוואן, יוון, יפן, לוקסמבורג, נורווגיה, ספרד, עומאן, פינלנד, צרפת, קוריאה, קטאר, קמרון, קנדה, שבדיה, שוויץ.

4.28 ניכוי הוצאות כיבוד

מותרים בניכוי 80% מההוצאות שהוציא הנישום לכיבוד קל במקום העיסוק שלו, דהיינו: המקום שבו הנישום מנהל דרך קבע את עיסוקו. יתרת 20% מההוצאות לא תותר בניכוי, ויחולו עליה הוראות בדבר מקדמות בשל הוצאות עודפות. כ"כיבוד קל" יחשבו משקאות קרים ומשקאות חמים, עוגיות וכיו"ב פריטי מזון קלים הניתנים לאורח, המבקר במקום העיסוק לצורכי פעילותו של הנישום, וכן לעובדים. הוצאות אחרות למזון ולמשקה לא ייכללו בגדר "כיבוד" (לדוגמה: ארוחה עסקית הניתנת לאורח).

יצוין כי לא מותר ניכוי הוצאות בשל אירוח בארץ, למעט ניכוי הוצאה סבירה לאירוח אדם מחו"ל (תקנה 3 לתקנות).

4.29 ניכוי הוצאות רכב

מכוח סעיף 31 לפקודה חוקקו תקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות רכב), התשנ"ה-1995 (להלן בפרק זה: "התקנות"), הקובעות כללים לעניין שיעור הניכוי של הוצאות הרכב.

החל משנת 2008 התבטלה הנוסחה לעניין שיעור ההכרה בהוצאות רכב, נוסחה שהתבססה על מספר הקילומטרים שנסע הרכב במהלך שנת המס, וכן הקביעה כי 9,900 ק"מ שימשו לנסיעה פרטית.

יש לבחון לגבי כל כלי רכב לאיזו הגדרה הוא משתייך בתקנות.

כללי הניכוי

- ❖ רכב תפעולי - ההוצאה תותר במלואה.
- ❖ רכב שהמעביד העמיד לרשות עובדו - ההוצאות יותרו במלואן (תקנה 3 לתקנות).
- ❖ רכב שלא שימש לייצור הכנסת עבודה - תלוי בסוג הרכב:

➤ **רכב, למעט אופנוע שסיווגו L3** ולמעט רכב כאמור להלן - סכום הוצאות החזקת הרכב בניכוי שווי השימוש ברכב כפי שנקבע בתקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברכב), התשמ"ז-1987 (להלן - תקנות שווי השימוש), או סכום בגובה 45% מהוצאות החזקת הרכב, לפי הגבוה.

➤ **לגבי אופנוע שסיווגו L3** - סכום הוצאות החזקת רכב בניכוי שווי השימוש כפי שנקבע בתקנה 2(ב) לתקנות שווי השימוש, או סכום בגובה 25% מהוצאות החזקת הרכב, לפי הגבוה.

➤ **לגבי רכב שסיווגו M1, שסיווג המשנה שלו הוא אוטובוס ציבורי או מונית**, כאמור בתקנה 271א(ד)(1) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 (להלן - תקנות התעבורה) - סכום הוצאות החזקת הרכב בניכוי שווי השימוש ברכב כפי שנקבע בתקנות שווי השימוש, או סכום בגובה 90% מהוצאות החזקת הרכב, לפי הגבוה.

➤ **לגבי רכב שסיווגו M1, שסיווג המשנה שלו הוא רכב סיוור או רכב מדברי**, כאמור בתקנה 271א(ד)(1) לתקנות התעבורה - סכום הוצאות החזקת הרכב בניכוי שווי השימוש ברכב כפי שנקבע בתקנות שווי השימוש, או סכום בגובה 80% מהוצאות החזקת הרכב, לפי הגבוה.

➤ **לגבי רכב שסיווגו M1, שסיווג המשנה שלו הוא רכב שצוין ברישיון הרכב שלו כרכב להוראת נהיגה**, כאמור בתקנה 271א(ד)(1) לתקנות התעבורה - סכום הוצאות החזקת הרכב בניכוי שווי השימוש ברכב כפי שנקבע בתקנות שווי השימוש, או סכום בגובה 77.5% מהוצאות החזקת הרכב, לפי הגבוה, ובלבד שבבעלות הנישום רכב כאמור אחד בלבד, ולגבי מי שבבעלותו רק שני כלי רכב כאמור, שלגבי אחד מהם בלבד צוין ברישיון הרכב שהוא בעל תיבת הילוכים אוטומטית, במקום "77.5%" יקראו "68%".

➤ **רכב של חברה להשכרת רכב לתקופה קצרת מועד** (להלן - החברה) - כל הוצאות החזקת הרכב לגבי כלי הרכב שמספרם עולה על מספר עובדי החברה.

שווי השימוש ברכב

החל משנת 2010 זקיפת השווי נעשית כאחוז מסוים ממחיר הרכב. טבלאות מפורטות בנושא פורסמו על ידי רשות המסים.

קיצוז מס תשומות

מספר תקנות בתקנות מס ערך מוסף, התשל"ו-1976 (להלן: "תקנות מע"מ") עוסקות ב"רכב": תקנה 1 - הגדרות; תקנה 14 - אי התרה בקיצוז מס תשומות במקרה של רכב פרטי; ותקנה 18 - תשומות מעורבות. הנוסחה שהייתה קבועה בתקנה 18 לתקנות מע"מ לגבי תשומה מעורבת - הכרה ב-2/3 או ב-1/4 מהתשומות - נפרצה כלפי מעלה, והותרו אף 90% מהתשומות בפס"ד על רד הנדסה מעליות (ע"ש 1097/04).

4.30 ניכוי הוצאות לינה וארוחת בוקר בארץ

יותר בניכוי הוצאות לינה שהוצאו בייצור הכנסה, בשל לינה במרחק של 100 ק"מ ויותר ממקום העיסוק או ממקום המגורים, או לינה במקום קרוב יותר שפקיד השומה אישר. יש תקרה לסכומים המותרים בניכוי.

התקרה היא בסך התקרה הקבועה בתקנה 2(ב)(1)(ב) לתקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסוימות), התשל"ב-1972, לגבי לינה בחו"ל, החל מהלינה השמינית ואילך, כשהיא מתורגמת לשקלים לפי השער היציג הידוע במועד הלינה. נכון לשנת 2017 סכומי התקרה הם כלהלן:

- לינה שעלותה נמוכה מ-119 דולר - מלוא הסכום.
 - לינה שעלותה גבוהה מ-119 דולר - 75% מהסכום, אך לא פחות מ-119 דולר ולא יותר מ-204 דולר.
- הוצאות לארוחת בוקר הכלולה במחיר לינה יותר בניכוי אם הלינה מותרת בניכוי כאמור. ההכרה בהוצאות אש"ל [תקנה 2(3) לתקנות ניכוי הוצאות מסוימות] בוטלה החל משנת 2011. האמור אינו חל על לינה הנדרשת לצורך השתתפות בכנס בתחום עיסוקו של הנישום, ועל כך חלים כללי ניכוי ההוצאות על פי סעיף 17 לפקודה ואילך.

4.31 ניכוי עבור הוצאות מחקר ופיתוח

לפי סעיף 20א לפקודה – תשלום למימון הוצאות מחקר ופיתוח יותר בניכוי בשנה השוטפת, כפוף לתקרה אם המחקר בוצע בתחומי התעשייה, החקלאות, התחבורה או האנרגיה, וכן אושרו ההוצאות על ידי המדען הראשי של משרד התעשייה והמסחר.

לפני מתן הלוואות לחברות מחקר ופיתוח, מומלץ לשקול את הכדאיות של השתתפות במחקר כנגד תמלוגים עתידיים. לפי סעיף 46א לפקודה, התקרה הכוללת לניכוי בשל תרומות ובשל מחקר ופיתוח הוגבלה ל-50% מהכנסתו של הנישום בשנת המס.

4.32 הוצאות בגין השקעה בחיפושי נפט

מחזיק יחידה בשותפות בחיפושי הנפט הנסחרת בבורסה לניירות ערך בישראל, ביום 31 בדצמבר 2017, או בתום יום מחיקת היחידה מהמסחר, ייחשב בעל טובת הנאה כאמור בתקנות הנפט והוא זכאי לניכוי מהכנסתו בגובה ההשקעה ביחידה בשנת המס בין אם הוא רכש את היחידה מהנפקה ובין אם הוא רכש אותה בבורסה.

סכום הניכוי יהיה על פי דוח של השותף המנהל ולא יותר מהסכום ששילם הרוכש. במקביל יקטין את עלות ההשקעה.

4.33 הוצאות בגין השקעה בסרטים

משקיע שהשקיע כספים במזומן בשותפות שיחידות ההשתתפות בה אינן נסחרות בבורסה ושהשקעתו היא לדעת פקיד השומה ביחס סביר בהתחשב בחלקו בהכנסות השותפות או אדם שהחזיק יחידה בשותפות שכל עיסוקה הפקת סרט הנסחרת בבורסה לניירות ערך בישראל, ביום 31 בדצמבר 2017, זכאי לניכוי מהכנסתו, בגובה ההשקעה ביחידה בשנת המס. "סרט" - סרט קולנוע, וידאו או טלוויזיה המופק בישראל שעלות הפקתו עולה על 695,247 ש"ח בשנת 2017. סכום הניכוי יהיה על פי דוח של השותף המנהל ולא יעלה על הסכום ששילם הרוכש. סכום הניכוי יקטין את עלות ההשקעה בידי המשקיע.

5 הוצאות סוציאליות

5.1 ניכוי בשל דמי ביטוח לאומי

מועד הפירעון האחרון של תשלום דמי ביטוח לאומי לעצמאיים הוא עד 15 לינואר. למרות זאת, רצוי ומומלץ להקדים ולשלם את הסכומים, אשר חובה לשלם, עוד בשנת המס השוטפת, ולקבל אישור על כך. בלי האישור לא יוכרו התשלומים בידי פקיד השומה.

לפי פקודת מס הכנסה, 52% מדמי הביטוח הלאומי מותרים בניכוי מהכנסה החייבת במס.

מומלץ להסדיר את תשלום חובות דמי הביטוח הלאומי בהקדם האפשרי, ולא לחכות עד היום האחרון של שנת המס. מבוטחים שהכנסתם גדלה בשנת המס, והיא מעבר לסכום שלפיו הם משלמים דמי ביטוח, רצוי שיגדילו את התשלום השנה, כדי לקבל את הניכוי ממס הכנסה עוד בשנה זו.

שלא כרשויות המסים, הזקפות לזכות החשבון כל תשלום המשולם - המוסד לביטוח לאומי זוקף אותו לאחר שייקלט החיוב במחשב.

אפשר להסדיר את חובות העבר באמצעות פנייה אל המל"ל לפני שייווצר בו לחץ ועומס בעבודה (מומלץ שבוע לפני תום השנה), כדי שתשלומים אלה ייקלטו במחשב.

נשים העובדות בעסקי בעליהן נחשבות ל"אישה עוזרת". הן משלמות דמי ביטוח לאומי כעצמאיות.

אם פקיד השומה השתכנע שהאישה עובדת ביגיעה אישית בעסק שההכנסה ממנו נזקפת לבעל, יותרו דמי הביטוח הלאומי בניכוי כתוספת לניכוי שמקבל הבעל על דמי הביטוח הלאומי שהוא משלם בעבור עצמו.

5.2 קופות גמל לפיצויים

לפני תשלום לקופת פיצויים יש לבדוק אם אפשר לנכות את התשלום מההכנסה החייבת במס, ואם תשואת קרן הפיצויים מצדיקה הפקדה בקופה.

את סך ההתחייבויות לתשלום פיצויים, תגמולים ודמי חופשה, כולל לבעלי שליטה בחברה, מוטב לשלם עד סך התקרות המותרות לפני תום שנת המס. פיצויים ותגמולים שלא ייפרעו השנה, לא יותרו לניכוי בשנת המס העכשווית. מי שלא מדווח בשיטת המזומנים, יכול לנכות כהוצאה תשלומים סדירים לקופ"ג בקשר לפיצויים, לתגמולים ולקצבה בעבור חודש דצמבר, בתנאי שהם ייפרעו עד סוף חודש ינואר העוקב.

יש לערוך את חישוב הסכומים הדרושים לכיסוי התחייבות לפיצויי פרישה של העובדים. הסכומים יותרו לניכוי רק אם הופקדו עד תום שנת המס ובהתאם לכללים בקופה לפיצויים מאושרת.

יש לבדוק אם אין עודפי כספים ביעודה לפיצויים על העתודה לפיצויים, העולים על העתודה (בתוספת שיעור תוספת היוקר כשהסכום שלו מוגדל ב-10%). במקרה זה יש לצמצם את סכום ההפקדות בקופה לפיצויים.

תשלום פער שוטף בקופ"ג לפיצויים אפשרי עד יום 31 בדצמבר, באישור מנהל רשות המסים בישראל.

בעקבות תיקון 3 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, קופות פיצויים ימשיכו להתקיים עד תום שנת 2010. כמו כן אי אפשר להפקיד בקופה בגין עובד שעד תום שנת 2007 לא הפקידו בעבורו בקופה.

המשמעות - החל מחודש ינואר 2008 מעביד אינו יכול לפתוח חשבון חדש בקופה מרכזית לפיצויים.

5.3 הפרשה על הכנסה משכר המהווה בסיס לפנסיה

החל משנת 2008 חלה חובה על כל מעביד לדאוג לכל עובד שאין לו "הסדר פנסיוני מטיב", שיפקיד בעבורו לביטוח פנסיוני מקיף באמצעות הפקדת עובד ומעביד.

הפקדות עובד ומעביד - כל אחד - עלו בהדרגה והגיעו ל-18% בשנת 2016 (5.75% חלק העובד, 6.25% חלק מעסיק לקצבה ו-6% חלק מעסיק לפיצויים).

החל מ-1/1/2017 הפקדות עובד ומעביד - כל אחד - יעלו ויגיעו ל-18.5% (6% חלק העובד, 6.5% חלק מעסיק לקצבה ו-6% חלק מעסיק לפיצויים).

ההפקדה אמורה להיות על השכר המשולם לעובד, או על השכר הממוצע במשק, הנמוך מביניהם.

פירוט ראו בצו הרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק המדינה על פי חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957.

5.4 קופות גמל

תיקון מס' 3 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (חוק קופות הגמל) הגדיר החל משנת 2008 שני סוגי קופות בלבד: קופה משלמת לקצבה וקופה שאינה משלמת לקצבה. לפיכך הפכו קופות הגמל ההוניות לקופת גמל לא משלמת.

קופת גמל לא משלמת היא קופת גמל לכל דבר, פרט לכך שבמועד הפרישה הכספים שנצברו בה לא יימשכו כקצבה באמצעותה, אלא באמצעות קופת גמל אחרת - משלמת לקצבה - שאליה יועברו הכספים שנצברו כדי שתשלם קצבה לפורש. בכך התבטל למעשה מסלול התגמולים ההוניים.

החוק אינו מאפשר למשוך כספים שנצברו באופן חד-פעמי (הוני). עם זאת, בהגיע העמית לגיל פרישה, יוכל להוון חלק מכספי הצבירה כחוק. זאת, אם יוכיח הפורש שמובטח לו סכום קצבה מזערי בסך 3,850 ש"ח (שיעודכן בכל שנה לפי שיעור עליית המדד), וכפוף להסדרי ההיוון הקבועים בתקנון הקופה.

משיכת הכספים באופן חד-פעמי על ידי מי שאינו עומד בתנאים האמורים (גיל, הוכחת קצבת מינימום), מהווה "משיכה שלא כדין", שחייבת במס מינימלי בשיעור 35% (עד לגובה המס השולי - הגבוה מביניהם), על פי סעיף 87 לפקודה.

הזיכוי בגין הפקדה בכל סוגי הקופות עומד לכן על 35%.

בעל שליטה

על פי סעיף 32(א)(9) לפקודה, ההפרשה לפיצויים בעבור בעל שליטה המוכרת לחברה בשנת המס מוגבלת בסכום. החל משנת 2012 בוטלה המגבלה על ההפרשה לקופת גמל לקצבה בעבור בעל שליטה.

5.4.1 זיכוי וניכוי בגין הפקדה בקופ"ג

ניכוי 5.4.1.1

5% מההכנסה המזכה מהמשכורת שאינה הכנסה מבוטחת	הנמוך מבין	הכנסה ממשכורת	מסלול א - עמית שאינו עמית מוטב
5% מהמשכורת עד לגובה של 258,000 ₪ בניכוי ההכנסה המבוטחת			
ניכוי עד לגובה של 7% מההכנסה המזכה	הפקדה עד לגובה של 12% מההכנסה המזכה	הכנסה שלא ממשכורת	
ניכוי בגובה של 7% מההכנסה המזכה וניכוי בשל החלק העולה על 12% ועד ל-4% נוספים בלבד (ניכוי מירבי של 7%+4%)	הפקדה מעל 12% מההכנסה המזכה		
11% מההכנסה החייבת מכל המקורות, עד לסכום של 103,200 ₪ בניכוי הכנסה מבוטחת			מסלול ב- עמית מוטב
ניכוי עד לגובה של 7% מההכנסה הנוספת	הפקדות עד לגובה של 12% מההכנסה הנוספת	רובד א'	
ניכוי בגובה של 7% מההכנסה הנוספת וניכוי בשל החלק העולה על 12% ועד ל-4% נוספים בלבד (ניכוי מירבי של 7%+4%)	הפקדה מעל 12% מההכנסה הנוספת	רובד ב'	

הגדרות:

הכנסה מבוטחת – היא הכנסת עבודה שבשלה שילם מעביד בעד עובדו בשנת המס סכומים לקופ"ג לקצבה וכן הכנסת עבודה שבשלה זכאי העובד לקצבה על-פי דין או חוזה.

הכנסה מזכה – היא ההכנסה החייבת שנרשמה בחלקים ג', ד' ו-ה' לדוח השנתי בתוספת הפחתת שכר בשל השתתפות זמנית וכן מרווח הון (לאחר ניכויים למעט ניכוי זה והניכוי בשל תשלומיך לביטוח לאומי), ולאחר הניכוי המגיע בשל תשלומים לביטוח בפני אבדן כושר עבודה ובשל תשלומים לקרן השתלמות לעצמאים וזאת עד לסכום של 146,400 ₪, לגבי מי שיש לו הכנסה שאינה מעבודה ועד לסכום של 103,200 ₪ למי שיש לו הכנסה מעבודה בלבד.

ניכוי מוגדל לגיל 50 – אם ביום 1.1.2017 או לפני כן, מלאו לך 50 שנה, אתה זכאי בשל הכנסה שאינה ממשכורת (ובכפוף לסכומים המרביים דהיינו 10,248 ₪ או 16,104 ₪) לניכוי בשיעורים מוגדלים: עד 10.5% במקום 7%. תוספת של 6% במקום 4%-16.5% במקום 11%.

ואם הכנסתך היא **משכורת שאינה מובטחת**, אתה זכאי לניכוי בשיעור של 7.5% (במקום 5%), ובלבד שסכום הניכוי לא יעלה על 5,160 ₪ בשנה.

עמית מוטב – הינו יחיד שבשל הכנסתו שולמו בעדו בשנת המס סכומים לקופת גמל לקצבה בסכום של 18,572 ₪ (המהווים 16% מהשכר הממוצע במשך בשנת 2017) או יותר. כדי להגיע לסכום הפקדה כזה ולהיות עמית מוטב יכול כל אחד להפקיד סכומים לטובתך, כאשר אתה המוטב בקופה.

אצל שכיר יילקחו בחשבון לעניין זה גם הפקדות המעביד לטובתו כ"עמית שכיר".

הכנסה נוספת – הינה הסכום הנמוך מבין:

1. סך הכנסתך החייבת שאינה הכנסה מבוטחת עד לסכום של 103,200 ₪ בשנת 2017.
 2. סך הכנסתך החייבת עד לסכום של 258,000 ₪ בניכוי הכנסתך המבוטחת או 103,200 ₪ לפי הגבוה ביניהם.
- ההכנסה הנוספת** – בדומה להכנסה לעמית עצמאי לא יכול שתעלה על 103,200 ₪ בשנת 2017.

5.4.1.2 זיכוי

הזיכוי במסלול א (לעמית שאינו עמית מוטב):

בשל הכנסת עבודה יינתן זיכוי בשל תשלומים עד ל-7% מההכנסה המזכה בהכנסת עבודה, שהיא הכנסתך ממשכורת עד 103,200 ₪. לגבי הכנסה שאינה הכנסת עבודה עד לסכום שהוא 5% מההכנסה החייבת עד לתקרה של 146,400 ₪ (הכנסה מזכה).

אם יש בידך הכנסת עבודה והכנסה אחרת, יינתן זיכוי בשיעור של 7% על הכנסת עבודה עד לסכום של 103,200 ₪ וזיכוי של 5% על הכנסה אחרת, עד לסכום של 146,400 ₪ בניכוי 103,200 ₪ או הכנסתך מעבודה, לפי הנמוך. הזיכוי שיינתן ליחיד שאינו עמית מוטב בעד סכומים ששולמו כאמור לא יעלה על הגבוה מבין הסכומים המפורטים להלן:

1. זיכוי בשל תשלום של עד 2,004 ₪ (ללא הגבלה בתקרה) יינתן גם אם סכום זה גבוה יותר מ-5% או 7% מההכנסה המזכה (הדבר משפיע על חישוב המס רק לגבי מי שיש לו הכנסה שאינה מגיעה אישית וטרם הגיע לגיל 60)

2. ליחיד שלא הייתה לו בשנת המס הכנסת עבודה: תקרה בגובה של 5% מהכנסתו המזכה (עד 146,400 ₪), ובלבד שהסכום שבשלו יינתן זיכוי בעד סכומים ששולמו לביטוח קצבת שאירים לא יעלה על 1.5% מהכנסתו המזכה של היחיד.

ליחיד שהייתה לו הכנסת עבודה בגובה של 7% מהכנסתו המזכה (עד 103,200 ₪), ובלבד שהסכום הכולל שבשלו יינתן זיכוי בעד סכומים ששולמו לביטוח קצבת שאירים לא יעלה על 1.5% מההכנסה המזכה, כאשר הסכום הכולל שבשלו יינתן זיכוי בעד סך הסכומים ששולמו לביטוח חיים, לביטוח קצבת שאירים ובשל הכנסה שאינה עבודה, לא יעלה על 5% מהכנסתו המזכה.

הזיכוי במסלול ב (לעמית מוטב):

עמית מוטב שלא הייתה לו הכנסה מבוטחת, 5% מהכנסתו המבוטחת החייבת ועד לסכום של 206,400 ₪ לשנה, ובלבד שהסכום הכולל שבשלו יינתן זיכוי בעד סכומים ששולמו לביטוח קצבת שאירים לא יעלה על 1.5% מהכנסתו המזכה. עמית מוטב שיש לו הכנסה מבוטחת, התקרה היא הסכום המתקבל מצירוף שני הסכומים הבאים:

1. 7% מהכנסתו המזכה שהיא הכנסה מבוטחת ובלבד שהסכום שבשלו יינתן לו זיכוי בעד סכומים ששולמו לביטוח קצבת שאירים לא יעלה על 1.5% מהכנסתו כאמור ושהסכום הכולל שבשלו יינתן זיכוי בעד סכומים ששולמו לביטוח חיים ולביטוח קצבת שאירים לא יעלה על 5% מהכנסתו כאמור.
 2. 5% מהכנסתו החייבת שאינה הכנסה מבוטחת עד לסכום של 206,400 ₪ לשנה, בניכוי סכום של 103,200 ₪ או סכום ההכנסה המבוטחת, לפי הנמוך מבניהם, ובלבד שהסכום הכולל שבשלו יינתן זיכוי בעד סכומים ששולמו לביטוח קצבת שאירים לא יעלה על 1.5% מהכנסתו החייבת שאינה הכנסה מבוטחת בשל הפקדות כעמית שכיר לא יינתן זיכוי בשל הכנסה שאינה מבוטחת.
- בכל מקרה יינתן זיכוי בשל הפקדה מינימאלית של 2,004 ₪ ששולם לקופה, ללא קשר לתקרת ההכנסה.

5.5 ביטוח מפני אובדן כושר עבודה

עצמאי שרכש ביטוח מפני אובדן כושר עבודה והביטוח הוא "ביטוח מועדף" והכנסה לשגביה נרכש הביטוח היא הכנסה מעסק או משלח יד ואיננה הכנסת עבודה, יותר מהכנסתו ניכוי בשל הוצאה לרכישת הביטוח בסכום של עד 3.5% מאותה הכנסה שהיא הכנסה חייבת עד לתקרה של 290,190 ₪ (סכום השווה ל-2.5 השכר הממוצע במשק).

5.6 הפרשות לקרנות השתלמות

א. קרן השתלמות לעצמאי

לפי סעיף 17(א5) לפקודה, מותר לעצמאי לנכות 4.5% מהכנסתו לתשלום לקרן השתלמות - מעבר ל-2.5% מהכנסתו עד 258,000 ש"ח בשנת המס 2017.

כדי לזכות במרב ההטבות יש להפקיד 7% מן ההכנסה מעסק עד 258,000 ש"ח, ומהם יהיה ניכוי עד 4.5% מ-258,000 ש"ח. דהיינו, מן הסכום שהופקד, במגבלת הכנסה קובעת, יפחיתו 2.5% מן ההכנסה הקובעת והיתרה תותר בניכוי. אם נישום הוא שכיר ועצמאי, ועל הכנסתו כשכיר שילם לו מעבידו לקרן השתלמות - סך ההכנסה לצורכי הניכוי יהיה הנמוך מבין אלה:

1. הכנסת הנישום מעסק או ממשלח יד.
 2. סכום התקרה, בניכוי המשכורת שבעבורה שילם המעביד לקרן השתלמות.
- בסעיף 9(ב16) לפקודה נקבע פטור ממס לסכומים שמשך יחיד עצמאי מקרן השתלמות שלו, ובכלל זה סכומי הריבית, הפרשי ההצמדה ורווחים אחרים. זאת, בנסיבות ובתנאים המסוימים להלן:
- לאחר שלוש שנים ממועד התשלום הראשון - אם שימשו הכספים לצורך השתלמות של העצמאי, וכן אם היחיד הגיע ל"גיל פרישה".
 - לאחר שש שנים ממועד התשלום הראשון - ללא כל תנאי.
 - ללא הגבלת תקופה ממועד התשלום הראשון - אם הסכום נמשך בידי הזכאים לקבלת סכומים של היחיד, בעל החשבון, שנפטר.

סכומים שמשך עצמאי מקרן ההשתלמות, אשר לא נתקיימו בהם התנאים בסעיף 9(16) לפקודה, יהיו חייבים במס כהכנסה מעסק או ממשלח יד בעת קבלתם, למעט הסכומים שהפריש העצמאי לקרן השתלמות שלא הותרו בניכוי לאור הוראת סעיף 3(ה2) לפקודה.

יעקב רוֹסוֹ ושות' רואי חשבון

ב. קרן השתלמות לעובד

סכומים שמשך עובד מקרן השתלמות, לרבות ריבית, הפרשי הצמדה ורווחים אחרים, יהיו פטורים ממס אם נמשכו לאחר שלוש שנים מיום התשלום הראשון לחשבון, ובלבד שישמשו לצורך השתלמותו, או אם נמשכו לאחר שש שנים, ללא כל תנאי.

סכומים שמשך עובד מקרן השתלמות שלא בתקופות ובנסיבות כאמור, יחויבו במס, למעט סכום הקרן שמקורה בתשלומי העובד.

כמו כן אם נפטר העובד, הזכאים לסכומים מקרן ההשתלמות רשאים למשוך אותם בפטור ממס, ללא הגבלה בנוגע לזמן המשיכה.

משכורת מרבית שבגינה ניתן להפקיד היא 15,712 ש"ח לחודש. שיעור ההפקדה הוא: הפרשת המעביד - 7.5%, הפרשת העובד - 2.5%. מעבר לכך יש לזקוף שווי לעובד.

ג. קרן השתלמות לבעל שליטה

לפי סעיף 32(9)(א)(2) לפקודה, מותר לחברה, שהיא בשליטתם של לא יותר מחמישה בני אדם, כמשמעותה בסעיף 76 לפקודה, לנכות בעבור בעל שליטה בה תשלומים שמשלמת חברה כאמור לקרן השתלמות בעבור חבר בעל שליטה, כאשר סכום זה מוגבל ל-4.5% ממשכורת החבר עד לתקרה הקבועה בסעיף.

6 עסקאות עם בעלי שליטה/הטבות לבעלים

6.1 הלוואות גב אל גב (B.T.B)

בשני פסקי דין שומר וחזן נקבעו לאחרונה הלכות לעניין הלוואות גב אל גב שלוקחים בעלי שליטה לכיסוי יתרת חובם לחברה

הלכת חזן (ע"א 9412/03)

טענת פקיד השומה:

יש לחייב במס את משיכות בעל המניות כדיבידנד, זאת על אף שבעל המניות לקח הלוואה בנקאית להחזרת המשיכה, מאחר והחברה ערבה לסילוק ההלוואה הבנקאית.

פסיקת ביהמ"ש העליון:

"יש לבחון את תנאי המשיכה ומאפייניה ובהתאם לכך לסווגה על פי הקטגוריה המתאימה לה מבחינת ההגדרה הכלכלית והמשפטית הכללית של המושגים הלוואה ודיבידנד".

בנוסף קובע ביהמ"ש מספר מאפיינים להלוואה:

1. הלוואה יש להחזיר על פי תנאי הסכם ההלוואה.
2. הלוואה צריכה להיות מעוגנת בהסכם מפורש המציין את תנאי הלוואה ופירעונה.
3. הלוואה צריכה להירשם חשבונאית בספרי המלווה (החברה) כהלוואה.
4. יש לשלם בפועל ריבית על הלוואה, ולמסות את הריבית בידי החברה.

לעניין הלוואות B.T.B.

"אומנם, חברת חזן ערבה להלוואה זו ואף חתמה על כתב קיזוז מיוחד בגינה, ויש בכך סיכון כלכלי שהיא נושאת בו, אולם, אין בכך כדי להפוך את חברת חזן למקבלת ההלוואה ומי שתפרע אותה בסופו של דבר.

במועד הרבבלנטי, עוד לא ברור אם זו אכן ההתרחשות העתידית. במידה וצפי זה יתממש, פתוחות בפני פקיד השומה טענות שונות להגשמת מיסוי צודק ואמיתי בסופו של דבר על חזן עמי בגין משיכות הכספים שנפרעו על ידי חברת חזן עצמה ולא על ידיו".

משכך אין מקום לראות את החברה כמי שקיבלה הלוואה וכי אכן מדובר בהלוואה ולא במשיכת דיבידנד.

פס"ד המחוזי אבי שומר (ע"מ 5598-07-10), הדן בין השאר בסוגיית הלוואה B.T.B

עובדות פסק הדין:

- יתרת החובה של המערער ליום 31.12.04 עמדה על 1.53 מיליון ש"ח.
- ממסמכים של הבנק עולה, שהמערער קיבל הלוואות B.T.B בסכום של 5 מיליון ₪.
- נרשמו שתי תנועות נגדיות בספרי הבנק, מצד אחד הבנק חייב את המערער בגין הלוואה ומצד שני זיכה את החברה בגין פיקדון, ללא העברה אמיתית של כספים.
- בסוף כל שנה, הפיקדון נפרע ע"י החברה והחברה העבירה כספים למערער והמערער החזיר אותם לבנק.
- כך נעשה שלוש פעמים, עד שיתרת ההלוואה נפרעה באמצעות דיבידנד פטור ממס מהחברה המשפחתית.

הסוגיה המשפטית:

האם הלוואת B.T.B מהוות עסקה מלאכותית?

פסק הדין:

ביהמ"ש קובע כי מדובר בעסקה מלאכותית וכי יש לראות בגובה ההלוואה כמשיכת בעלים, כמו כן, ביהמ"ש מבחין בין פס"ד חזן לפס"ד זה. בלשון ביהמ"ש:

"האם פסק-הדין שניתן בעניין פרשת עמי חזן תומך בעמדת המערערים כטענתם? להבנתי, אין הדבר כך. זאת, בעיקר מן הטעם שבית המשפט הבהיר שם, כי היו ראיות מוצקות לקיומה של הלוואה מסודרת של המערער מהחברה (בהבדל ממשיכה סתם) ובכלל זה - הסכם הלוואה מוגדר בתנאים ורישום ההלוואה בספרי החברה, בעוד שבעניין דנן - לא מצויות ראיות להלוואה, בהבדל ממשיכה. יש גם לציין, כי הדברים לעניין העסקה המלאכותית נאמרו בפרשת חזן בדרך אגב, ולמעשה גם לא הועלתה שם הטענה באופן בו הועלתה לפניי."

עוד מוסיף ביהמ"ש וקובע:

"עוד יצוין בהקשר זה, כי נטען בסיכומי המערערים, כי היה ברור מראש שמדובר במשיכה לזמן קצר, עד שהמערער ימכור את ביתו, ולא נהוג לערוך הסכמי הלוואה כאשר מדובר בהלוואה מסוג כזה. אין בידי להסכים עם טענת ה"נוהג" הנטען, שלא הוכח,..."

לאור האמור, נדגיש שוב כי בהלכת חזן קובע ביהמ"ש מספר מאפיינים להלוואה:

1. הלוואה יש להחזיר על פי תנאי הסכם ההלוואה.
2. הלוואה צריכה להיות מעוגנת בהסכם מפורש המציין את תנאי ההלוואה ופירעונה.
3. הלוואה צריכה להירשם חשבונאית בספרי המלווה (החברה) כהלוואה.
4. יש לשלם בפועל ריבית על הלוואה, ולמסות את הריבית בידי החברה.

6.2 מכירת דירת מגורים לחברה

לאחרונה התפרסמה החלטת מיסוי מס' 6637/14 לעניין - החבות במע"מ של רכישת דירת מגורים ע"י חברה שלא עוסקת בענף המקרקעין והשכרתה לבעל המניות. נציין, כי החלטת מיסוי זו משנה את עמדת הרשות כפי שהיתה קודם לכן.

העובדות:

1. לחברה יש פעילות עסקית (אשר אינה בענף המקרקעין) והיא רשומה במע"מ כ"עוסק" (להלן: "החברה").
2. החברה רכשה דירת מגורים (להלן: "הדירה") מאדם פרטי שאינו בגדר "עוסק" לצרכי חוק מע"מ.
3. הדירה הושכרה ע"י החברה לבעל השליטה בחברה לצרכי מגוריו בה בתמורה לדמי שכירות התואמים את מחיר השוק.

הבקשה:

עמדת הרשות בקשר לחבות במע"מ של עסקת רכישת הדירה מהאדם הפרטי והשכרתה למגורים לבעל השליטה בחברה.

תמצית הסדר המס ותנאיו:

להלן עמדתנו בשים לב לנסיבות המקרה -

1. לאור העובדה כי החברה הינה בגדר "עוסק" לצרכי חוק מע"מ, רכישת הדירה מהאדם הפרטי, הינה בגדר "עסקת אקראי" החייבת במע"מ.
2. לאור תקנה 6ב(א) לתקנות מע"מ, החייבת במס בגין העסקה הינה החברה ועליה להנפיק חשבונית עצמית ולשלם את המע"מ הנובע ממנה.
3. עפ"י סעיף 131(1) לחוק מע"מ, עסקת השכרת הדירה למגורים לבעל המניות תהייה פטורה ממע"מ.
4. לאור סעיף 41 לחוק מע"מ, לא תהיה רשאית החברה לנכות את מס התשומות הכלול בחשבונית העצמית שהנפיקה.
5. למען הסר ספק, האמור לעיל יתקיים גם במקרים שהדירה תירכש מגורם שאינו קשור לחברה או שהדירה תושכר לגורם שאינו קשור לחברה וכן גם במקרים שעוסק שאינו מאוגד כחברה בע"מ ירכוש לצרכי עסקו דירת מגורים מאדם פרטי והוא ישכיר את הדירה למגורים.
6. יש לציין, כי במידה ועוסק, שכל הכנסתו פטורה ממע"מ עפ"י הוראות סעיף 131(1) לחוק מע"מ (לאור העובדה כי כל עיסוקו הוא השכרת דירות למגורים בפטור ממע"מ), הוא אינו חייב להירשם במע"מ כעוסק, עפ"י סעיף 11(1) לתקנות הרישום, וכך רכישת הדירות לא תהווה בידו עסקת אקראי החייבת במע"מ. זאת, בהנחה שהוא לא מוכר את הדירות אלא רק משכיר אותן.

6.3 חקיקה צפויה בנושא יתרות חובה

בימים אלו ישנה הצעת חוק המתגבשת בנושא יתרות חובה. (ראה 9.6 משיכת כספים מחברה בידי בעל מניות מהותי)

בהצעה הובאה עמדת רשות המיסים ביחס למקרים בהם יש לראותם כמשיכת בעלים / חלוקת דיבידנד:

- משיכה של כספים, נכסים בעין מהחברה על ידי בעל המניות או קרובו.
- הפקדת כספי החברה בפקדונות בבנקים כבטחונות להלוואות אותן נטלו בעלי המניות.
- משכון נכס מנכסי החברה או העמדתו כבטוחה לחוב של בעל המניות או קרובו.
- רכישת דירת מגורים על ידי החברה המשמשת את בעל המניות או קרובו.

6.4 חלוקת רווחים

סוף שנה הוא הזמן לבדוק, אם להשאיר את ההכנסה בעסק (בחברת מעטים) או לחלקה לבעלי המניות. חלוקת הרווח תשפיע על חבות המס של החברה ושל בעלי המניות ועל תזרים המזומנים. יש להתחשב בסכום המשוער של ההכנסה החייבת בשנת 2017, המשכורת ששולמה לבעל המניות, מקדמות ששולמו ומס שנוכה במקור. יש להחליט - האם לחלק רווחים, ואם כן, למי? האם לשלם דמי ניהול? האם לשלם דיבידנד? האם לשלם דמי שכירות על נכסים? יש לזכור את חובת ניכוי מס במקור מכל תשלום לבעלי המניות ולעובדים. אפשר לשלם בנוס גם עד חודש מארס 2018, אבל אז יש לשלם גם הפרשי הצמדה. מובן, שמקבל הרווח/הבונוס חייב לכלול אותו בדוח על הכנסתו לשנת 2017. חברה, שתחלק רווחים בשנת 2017, צריכה לתכנן את צורכי המימון שלה בעתיד. לכן, יש להתחשב ביתרות של בעלי המניות, הלוואות לעסק וכד', חברה (גם

יחיד), שביקשה הקטנת מקדמות במשך השנה ומתברר בעת הגשת הדוח השנתי לשנת 2017 שההקטנה לא הייתה מוצדקת, תתחייב בתשלום ריבית והפרשי הצמדה לחצי שנה כ"קנס". במקרה זה, כדאי לחלק רווחים לבעלי המניות, כדי להימלט מתשלום "הקנס". לתשלום בונוס בסוף שנת המס אין השפעה על המקדמות בשנת 2018, היות שמס הכנסה ינטרל את התשלום החרגי ויבדוק את פריסת התשלומים לבעלי השליטה לכל אורך שנת המס.

זכיר, ונציין, כי כדי שדמי הניהול יוכרו כהוצאה לצורך מס הכנסה, וכדי להקטין את החשיפה לאפשרות של רשויות מס הכנסה לטעון כי מדובר בעסקה מלאכותית - מומלץ להיערך בהתאמה ולנהוג עפ"י העקרונות שגובשו בפסיקה כמפורט להלן:

- עריכת הסכם מראש ובכתב בין הצדדים, הקובע את החובה לתשלום דמי ניהול ואת סכומם.
- תשלום דמי הניהול ייעשה רק תמורת שירותי ניהול שניתנו בפועל.
- אין להתיר ניכוי הוצאות בסכום העולה על הדרוש לצורכי ייצור ההכנסה.
- ניתן לקשור את דמי הניהול כפונקציה מהרווח.
- כאשר את דמי הניהול משלם תאגיד מרוויח לתאגיד מפסיד, עלולות רשויות המס לטעון, כי מדובר בעסקה מלאכותית.

סעיף 94ב' לפקודה מעניק סכום אינפלציוני נוסף במכירת מניה בגובה "רווחים ראויים לחלוקה" לתום שנת המס שקדמה לשנת המכירה, כמוגדר בסעיף, ובפירוט - בשיעור "רווחים ראויים לחלוקה" ליום הפירוק במגבלה של 7 שנים. במסגרת הרפורמה במיסוי היחיד שונתה שיטת המיסוי של רווחים ראויים לחלוקה: המס שיוטל על רווחים אלה יהיה בשיעור של 10%-25% החל מ-1 בינואר 2003.

6.5 ריבית על הלוואות בעלים

לפי סעיף 16ב' לפקודת מס הכנסה הותקנו תקנות פטור ממס על הפרשי ההצמדה בהלוואות בעלי שליטה. לולא תקנות אלה היו הפרשי ההצמדה, אשר משלמת חברה לבעלי השליטה בה, חייבים במס. מטרת התקנות היא למנוע מימון סיבובי, אשר לפיו בעלי שליטה השקיעו את כספם בפיקדון בנקאי נושא הצמדה ופטור ממס. הפיקדון שימש גם ערבות לבנק למתן הלוואה לחברה. במהלך השנים היו טענות רבות כלפי תקנות אלה ונוסחיהן המגבילים. "תקנות מס הכנסה (פטור ממס על הפרשי הצמדה בשל יתרה מזכה של בעל שליטה) התשנ"ח-1998", באות לתקן חלק מעיוותים אלה. יתרון הגדול של תקנות אלה הוא בפשטותן. אין נדרשים הסכמים פורמליים ותקופות הלוואה מינימליות וסכומי מינימום, אלא מתייחסים בהן אל יתרות החשבונות של בעל השליטה בספרי החברה כמות שהן, התקנות מתייחסות אל כלל בעלי השליטה ולא רק אל אלה השולטים בחברות מעטים.

6.6 פירעון שטרי הון

בהתאם להוראות חוק התיאומים בשל אינפלציה - שטרי הון, אשר אינם נושאים ריבית ואשר אינם צמודים למדד או שיעור הצמדתם אינו עולה על 30% משיעור עליית המדד ולא נפרעו עד תום שנת המס, נחשבים כהון עצמי הזכאי להגנה. לאור האמור לעיל, מומלץ לשקול קבלת אשראי ממקור אחר על פני פדיון שטר הון במהלך השנה, אשר תשלול את מתן ההגנה האינפלציונית לשטר ההון במשך כל שנת המס, לאור השינוי בחישוב הסכום הפטור ממס להלוואות בעלים, יש לשקול מחדש את השימוש בשטרי הון.

6.7 משכורות, דמי ניהול ומענקים – לבעלי שליטה

משכורת

כדאי לשלם משכורת בסכום מתאים למנהל בעל שליטה בחברה הנמצאת בהפסדים, אם צופים שההפסדים יקוזזו בשנים הקרובות. הסיבה לכדאיות זו היא מיצוי מלוא נקודת הזיכוי, הניכויים והזיכויים, ושיעורי המס הנמוכים של בעל השליטה. אין לשכוח, כי פקיד השומה דורש לפרט בטופס 1214 סיכום המשכורות שחולקו לבעלי שליטה בחודשים ינואר-ספטמבר, אוקטובר-דצמבר של אותה שנת מס. פקיד השומה נעזר בנתון זה, כדי לקבוע את עמדתו בעת בקשת החברה לביטול מקדמות ו/או להקטנת מקדמות בשנת המס שלאחר מכן. לפיכך, רצוי לערוך חלוקת משכורת לקראת סוף ספטמבר, כדי לצמצם סטיות בין ממוצע המשכורות שחולקו לבעלי שליטה בחודשים ינואר-ספטמבר לבין ממוצע המשכורות שחולקו בחודשים אוקטובר-דצמבר. יש לזכור, כי פקיד השומה רשאי שלא להכיר בהוצאה שלא נוכה ממנה מס במקור. נקבע במפורש, כי יש לנכות מס בשיעור המרבי משכר דירקטורים.

דמי ניהול

ההוצאה תוכר רק בעבור שירותי ניהול בפועל. שיעור ההוצאה יעמוד לפי הנדרש לצורכי ייצור הכנסה. קביעת דמי ניהול כפונקציה מהרווח או מהמחזור אינה פוסלת את התרת ניכוי ההוצאה. כדי לעמוד בתנאים אלה, יש להיערך בהתאם לזאת וללוות הסכמים לאספקת שירותי ניהול בחוזים בכתב, בעיקר בין צדדים קשורים. נציין כי הפסיקה קבעה, כי דמי ניהול עשויים להיות הכנסה מעסק אקראי הניתנים לקיזוז כנגד הפסדים אצל מקבלם. לעניין דמי ניהול, כדאי לזכור, כדי שדמי ניהול יוכרו כהוצאה, עליהם להשתלם כנגד קבלת שירותי ניהול בפועל, ורצוי שתשלומם יהיה מעוגן בהסכם ניהול הקובע את סוג השירות ואופן קביעת התמורה בגינו. יש צורך להראות, כי לדמי הניהול יש צידוק כלכלי.

מענקים

תשלום מענקים לבעלי שליטה הוא דרך מקובלת להקטנת רווחים, ולכן גם - להקטנת מקדמות. מי שרוצה לנקוט צעד כזה, גם למטרת הקטנת מקדמות, חייב להזדרז, ואפשר שאפילו איחר את המועד. מוטב לעשות זאת כבר בספטמבר, שכן שלטונות מס הכנסה מחמירים בנושא, ויש אצלם נטייה שלא להכיר בכך לגבי קביעת המקדמות בשנה הבאה. בחברה, המנהלת חשבונותיה לפי בסיס מצטבר, אפשר לשלם עד 31 במארס 2018 תשלומי הוצאות בגין שנת 2017 - רק אם המס, שנוכה במקור מתשלומים אלה, הועבר לפקיד השומה, בצירוף ריבית בשיעור 4% והפרשי הצמדה מתום שנת המס ועד מועד הניכוי ורק אם בעל השליטה יכלול את הסכומים האמורים בדוח על הכנסותיו לשנת המס 2017.

הסבת רווחים

סעיף 86 לפקודת מס הכנסה קובע, כי אם עסקה היא מלאכותית או בדויה אפשר להתעלם ממנה ולשום את הנישום בהתאם לכך. פירוש הדבר הוא, כי כאשר אנו עורכים תחזית לקראת השנה הבאה ומגלים כי יש רווחים, יש להיזהר ממהלכים שיתפרשו כעסקה מלאכותית. כלומר, יש להיערך לשימוש חוקי ברווחים. הזרמת רווחים מחברה מרוויחה לחברה מפסידה היא אפשרות טובה, אם נעשתה במסגרת החוק. אם לא כן, ייחשב הדבר לעסקה מלאכותית. העברת נכסים לילדים אפשרית, אם היא נעשית בדרך נכונה, לילדים בוגרים, העובדים בפועל בעסק, אפשר לשלם, משכורת וליהנות משיעורי מס נמוכים. כאשר מעבירים נכסים לבנים, יש לוודא, כי ההעברה אינה ניתנת לביטול, העברת נכס, שאינה סופית, עלולה להיחשב לבלתי אמינה ושלטונות המס לא יקבלו זאת.

7 לקראת תום שנת המס 2017 ותחילת 2018

7.1 תשלום יתרת המס לשנת המס השוטפת

חוב מס לרשות המיסים חייב בריבית בשיעור 4% והפרשי הצמדה - מתום שנת המס ועד למועד התשלום בפועל. קיים פטור מדורג מהריבית בשיעור 4% והפרשי הצמדה המוטלים על פי סעיף 187א(א) לפקודה, על תשלומי מס שהוקדמו. וזהו פירוט הפטור המדורג האמור:

- על סכום מס ששילם הנישום **בחודש הראשון** שלאחר תום שנת המס - **פטור מלא** מן הריבית והפרשי הצמדה.
- על סכום מס ששילם הנישום **בחודש השני** שלאחר תום שנת המס - הפטור הוא **ממחצית** מן הריבית והפרשי הצמדה.
- על סכום מס ששילם הנישום **בחודש השלישי** שלאחר תום שנת המס - הפטור הוא **מרבץ** מן הריבית והפרשי הצמדה.

לפיכך כדאי לערוך דוחות משוערים בהקדם, כדי להשלים הפרשים במקדמות, אם נוצרו, או כדי לשלם את יתרת המס, אם נותר חוב, וליהנות מהנחה ניכרת בגין פטור מחיובי הריבית והפרשי הצמדה. על משמעות ניפוח החוב - ראו רשימת מקדמים לחישוב ריבית מס הכנסה ברחון "ידע למידע", במדור 'מס הכנסה', מדי חודש.

יש להתחשב גם בעובדה שנציבות מס הכנסה נוהגת **להטיל** מקדמות, או **להגדיל** מקדמות, לאחר ששולמו תשלומים נוספים בשל הכנסות משנה קודמת.

נישום שביקש ביטול מקדמות או הקטנת מקדמות, ובסוף השנה מתברר כי הקטנת המקדמות הייתה לא מוצדקת, יחויב בריבית לפי סעיף 190א(2) לפקודה ובהפרשי הצמדה בעבור סכום ההפחתה ועד הפרש המס שעליו להשלים לפי הדוח. כדי למנוע חיוב זה מוצע לשלם את החסר בהקדם.

7.2 פרוק מרצון לפני תום שנת המס 2017

במקרים רבים, יש המחזיקים בחברות פרטיות שאינן פעילות. פירוק מרצון של חברות אלו עשוי להיות בעל מספר יתרונות, כל שכן אם הפירוק יחל לפני תום שנת-המס 2017. ראשית, חיסכון בתשלום אגרות שנתיות לרשם החברות. כידוע, חברה פרטית חייבת כל שנה לא רק בדיווח לרשם החברות אלא גם בתשלום אגרה שנתית בגובה של כ-1,100 ש"ח. אי-תשלום האגרה עשוי להביא לביצוע הליכי גבייה מכוח פקודת המיסים (גביה). זאת, בעקבות תיקון שהתקבל במסגרת חוק ההסדרים לשנת 2007. לעיתים, מדובר בחברות שהפסיקו את פעילותן זה מכבר ואף כאלו שמעולם לא היו פעילות. במקרים כאלה, תקנות החברות (אגרות) מקנות, בתנאים מסוימים, פטור מתשלום אגרות (גם רטרואקטיבית!). לשם כך יש להגיש בקשה מיוחדת לרשם החברות. שנית, הותרת החברה עלולה להקשות על פעילותם השוטפת של תאגידים פעילים הקשורים במישרין או בעקיפין לחברה, וזאת בכל הקשור לקבלת פטור מניכוי מס במקור, ניהול ספרים וכו'. שלישית, אפשרות לקיזוז הפסדים כנגד הכנסות ורווחים אחרים, הן בשוק ההון והן מחוץ לשוק ההון. היה והחברה הפרטית צברה הפסדים, פירוקה מרצון יביא, על-פי רוב, להיווצרותו של הפסד הון בידי בעל המניות בחברה (שהרי, הפסדי החברה מומנו, במישרין או בעקיפין (כגון: באמצעות ערבות) על-ידי בעל המניות).

הפסד זה יותר לבעל המניות בקיזוז כנגד רווח הון מכל סוג שהוא (הן בשוק ההון והן מחוץ לשוק ההון, לרבות שבח מקרקעין), כאשר אם לא ניתן לקזז את הפסד ההון בשנה שבה נוצר, אזי אותו הפסד יעבור לשנים הבאות עד שיווצר לבעל המניות רווח הון לקיזוז, וזאת ללא מגבלת זמן.

בנוסף, בשנת-המס שבה החל הפירוק מרצון, ניתן לקזז את ההפסד לא רק כנגד רווח הון מכל סוג שהוא אלא גם כנגד הכנסה מריבית או מדיבידנד ששולמו באותה שנת-מס בשל ניירות-ערך אחרים (הן ניירות-ערך נסחרים והן ניירות-ערך בלתי-נסחרים) ובלבד ששיעור המס החל על הריבית או הדיבידנד לא עולה על 25%.

בהקשר זה נדגיש, כי לאור הגדלת שיעורי המס במסגרת החוק לשינוי נטל המס, חלו שינויים בכללי קיזוז הפסדים, וממילא ביצוע קיזוז מושכל של הפסד ההון מפירוק החברה מחייב התייעצות עם מומחה מיסוי.

רביעית, יש להיזהר מהכנסת פעילות לחברות בלתי-פעילות. במה דברים אמורים?

במקרים רבים, בעלי חברות פרטיות בלתי-פעילות (במקרים רבים, מדובר ב"חברות מדף") מעוניינים להכניס פעילות לאותן חברות, וזאת במקום לפתוח חברה חדשה.

מהלך כזה עשוי להתגלות כמוקש מס בעת המכירה העתידית של מניות החברה, וזאת באותם מקרים בהם החברה הוקמה (על-ידי המוכר) לפני 1.1.2003. שכן, במקרה זה, במקום ששיעור המס על רווח ההון יהיה 25/30%⁵ (בהנחה שמדובר בבעל מניות מהותי), הוא יהיה גבוה יותר.⁶

לבסוף נציין, כי פירוק מרצון של חברה פרטית כרוך בהליך פשוט יחסית שקבוע בהוראות פקודת החברות. עם זאת, יש לזכור, כי ביצוע לא נכון של הליך זה יביא לסיווג הפירוק כ"פירוק באין הצהרת כושר פרעון" המחייב, בין היתר, קיום אסיפת נושים.

על-כן, אם וככל שיוחלט על פירוק מרצון, יש ראשית לקבל הצהרת כושר פרעון על-ידי דירקטוריון החברה המתפרקת ורק לאחר המצאתה לרשם החברות וקבלת אישורו על כך יש לקבל החלטה באסיפת בעלי המניות על פירוקה מרצון של החברה תוך ויתור (בכפוף להוראות תקנון החברה) על הודעה על-פי סעיף 115(א)(3) לפקודת החברות.

7.3 השלמת רישומים ותיאומים

על הנישומים לעדכן רישומים בפנקסי החשבונות ולהתאימם עם גורמי חוץ, לאסוף אישורי יתרות מלקוחות, ספקים, בנקים וכו' ולהכין רשימות מלאי לסוף השנה. עליהם לאסוף אישורים שנתיים או זמניים מלקוחות על מס שניכו במקור במהלך שנת המס (טופס 857) וכן רשימת שיקים דחויים, רשימת חייבים וזכאים לעסק, להכין רשימת כלי-רכב של העסק, ששימשו אותם עד לסוף השנה, וכן קריאת מונה הקילומטרים ברכב עד ליום זה ויש להכין אישורים על משכורות בעל העסק או בת-זוג. עליהם לדאוג לאישורים על תשלום לקופות גמל ולביטוח חיים, ולאישורים על השקעות בסרטים, בחיפוי נפט, במחקר ובפיתוח.

יש להשלים את רישומי המשכורות ולערך ריכוז שנתי של המשכורות והניכויים (טופס 126), ולהתאימם לרשום בפנקסי החשבונות, לרכז את טופסי ניכויי המס במקור שלא משכר. כן, יש להכין מאזן בוחן ולהשלימו לאחר התאמות ולאסוף אישורים ומסמכים על תשלום לקופות גמל, לביטוח חיים, לביטוח לאומי, למס הכנסה על ניכוי מס במקור וכו'.

⁵ לא כולל מס נוסף.

⁶ למעשה, לאור העלאת שיעור המס על רווחי הון החל ביום 1.1.2012, לפי חישוב ליניארי, נוצר מצב מעניין לפיו שיעור המס על רווח הון במכירת מניות חברה פרטית שהוקמה (על-ידי המוכר) בתקופה 1.1.2003-31.12.2011 יהיה נמוך יותר משיעור המס על רווח ממכירת מניות חברה שהוקמה ביום 1.1.2012 ואילך.

יש צורך בתיאום מלא ושוטף בין הרישומים בפנקסי החשבונות לבין הדוחות השונים לרשויות המס, כמו: דוח על מחזור לעניין מקדמות ולעניין מע"מ, דוח על ניכוי במקור מעובדים ומאחרים, תשלום ודוח על מקדמות בשל "הוצאות עודפות" ועוד כיוצא באלה.

לעתים, נערך דוח תקופתי על פי סיכום מסמכים, ועוד לפני השלמת הרישומים בפנקסי החשבונות. במקרים כמו זה, ייתכן חוסר דיוק בדוחות. במהלך השנה נוצרים לעתים גם הפרשים הנובעים מתיקוני חשבונות, מהחזרים ומביטולים, מהבדלים בעיתוי הרישום, וכד'. אם ההפרש אינו מהותי, ניתן לתקנו במסגרת הדוח לתקופה הבאה. הפרש ניכר מחייב בדרך כלל הגשת דוח מתקן לתקופה הרלוונטית. התאמות בין הרישומים ובין הדוחות צריך לבצע באופן שוטף ולא להמתין עד לסוף שנת המס. האיחור במשלוח הדוח המתקן עלול לגרום, במקרים מסוימים, להטלת קנסות בידי רשויות המס, וזאת נוסף על חיוב בריבית ובהפרשי הצמדה.

יש להשלים את כל הפרטים הדרושים לצורכי ניהול פנקסי החשבונות והדיווח, ובעיקר להשלים ולעדכן את פרטי הזיהוי המלאים של מקבלי התשלומים, לרבות עובדים, ספקים ונותני השירותים, ושל המשלמים לעסק.

אם נוכח מס במקור, רצוי לרשום בפנקסי החשבונות, בחשבון נפרד, את הסכום שנוכה. את המשלם יש לזכות בתשלום ברוטו, דהיינו, כולל המס שנוכה.

יש לבדוק את הדוחות בדבר "הוצאות עודפות", ולהתאימם לדיני המס בנדון. חשוב מאוד כי הדוח במהלך השנה בדבר הוצאות עודפות יתאים לסכום "ההוצאות העודפות" שיופיע בסוף השנה בדוח התאמה לצורכי מס.

חשוב גם לבדוק אם קיזוז מס התשומות לעניין מע"מ בוצע אך ורק על פי "חשבונות מס" תקינות.

יש לערוך את השוואת המחזוריים המדווחים לרשויות מס הכנסה לעניין מקדמות אל המחזוריים המדווחים לרשויות מע"מ. אם מתגלית אי התאמה, ניתן להגיש דוח מתקן או לערוך את ההתאמות הדרושות בחודש דצמבר.

7.4 פיקדונות

עורכי דין ונישומים אחרים, המנהלים חשבונות בגין פיקדונות והוצאות לקוח, טוב יעשו אם יבדקו את הרכב יתרת הפיקדונות והוצאות הלקוח לפני תום שנת המס. זאת, כדי שיוכלו, בשעת הצורך, להוציא חשבונות מס/קבלה בגין העודפים שנוצרו בפיקדונות ובהוצאות ללקוח והמהווים שכר טרחה בידם.

בדיקה מבעוד מועד מאפשרת גילוי טעויות ותיקון מבעוד מועד, באמצעות הגשת דוחות מתקנים. כך מונעים תשלום קנסות וריבית פיגורים.

7.5 ריבית על הלוואות

7.5.1 הלוואות על פי סעיף 3(ט) לפקודה

לקראת תום השנה יש לזקוף למס "שווי הכנסה רעיונית", הנובע מיתרות חובה על הלוואות שניתנו ללא ריבית או בריבית נמוכה מזו שקבע שר האוצר, לעובדים, לספקי שירותים ולבעלי שליטה, אשר אי חיובם לפי סעיף 3(ט) לפקודה יגרום לעסק חיוב במס.

להלוואות עד 7,680 ש"ח (לשנת 2017), שניתנו לעובד שאינו בעל שליטה - שיעור הריבית הוא שיעור עליית המדד.

להלוואות לנותני שירותים, לבעלי שליטה, ולעובדים העולות על הסכום האמור לעיל - שיעור הריבית לשנת 2017 הוא 3.41% (ללא הצמדה למדד), כאשר הם מוכפלים במספר ימי ההלוואה ומחולקים ב-365.

יש לבדוק אם כדאי להעניק הלוואות בריבית זו, כאשר הכסף יוצא מן החברה. אולי כדאי למשוך דיבידנד ולקזז הפסד הון מניירות ערך באותה השנה.

בהערת אגב מצוין בזה כי רצוי לעגן, בהסכמים בכתב, הלוואות לעובדים והלוואות בין גופים הקשורים ביניהם.

על פי הוראות חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975, חייבת הריבית בתשלום מע"מ על בסיס מזומן. עם זאת, על פי הוראות פנימיות של רשויות מע"מ - יש לזקוף מע"מ בכל סוף שנה בגין הלוואה שלא נקבע לה מועד פדיון. בהלוואות בין גופים קשורים ובין עוסקים מורשים, רצוי, בסוף כל שנה, לבדוק את מצבת ההלוואות, ולהוציא חשבוניות מס בגין הריבית.

7.5.2 הלוואות על פי סעיף 3(י) לפקודה

סעיף זה מסדיר את אופן המיסוי של מתן הלוואות "מוזלות". כך נקבע בו כי אדם שנתן הלוואה שנרשמה בפנקסי חשבונות שנוהלו בקשר להכנסה שבנוגע אליה הייתה חובה לנהל פנקסים לפי שיטת החשבונאות הכפולה, או חבר בני אדם שנתן הלוואה, וההלוואה היא בלא ריבית או בריבית נמוכה מהשיעור שנקבע בתקנות מס הכנסה (קביעת שיעור ריבית לעניין סעיף 3(י)), התשמ"ו-1986 (להלן סקירת התקנות) יראו את הפרש הריבית כהכנסה לפי סעיף 4(2) לפקודה בידי נותן ההלוואה.

ביום 11.8.2011 פורסם ברשומות תיקון 185 לפקודה אשר שינה את הסעיף באופן מהותי. עובר לתיקון לא הבחין הסעיף ביחסים בין נותן ההלוואה ומקבלה, אלא הגדיר שורת "הלוואות" שעליהן לא יחול הסעיף.

בתיקון נקבע כי הוראות הסעיף יחולו רק במקרה שבו מתקיימים "יחסים מיוחדים" בין נותן ההלוואה לבין מקבל ההלוואה. "יחסים מיוחדים" הוגדרו בתיקון לרבות יחסים שבין אדם לקרובו (כהגדרתו בסעיף 76(ד) לפקודה), וכן החזקה, במישרין או בעקיפין, ב-5% או יותר, באחד או יותר מאמצעי השליטה (כהגדרתם בסעיף 88 לפקודה), ביום אחד לפחות בשנת המס של צד אחד להלוואה במשנהו, או החזקה, במישרין או בעקיפין, ב-5% או יותר, באחד או יותר מאמצעי השליטה (כהגדרתם בסעיף 88 לפקודה), ביום אחד לפחות בשנת המס של אדם אחד בצדדים להלוואה, במישרין או בעקיפין, לבד או עם אחר (כהגדרתו בסעיף 88 לפקודה).

שיעור הריבית מתעדכן מדי שנה, ונקבע לשיעור של 2.56% לשנת 2017. היה והנישום נתן הלוואה, ובסמוך לנתינתה קיבל הלוואה שאינה מקרוב (כהגדרת "קרוב" בסעיף 88 לפקודה), בסכום שאינו נמוך מהסכום שנתן כהלוואה, ותנאי ההלוואה זהים (מועדי סילוק של קרן וריבית, שיעור הריבית), אזי שיעור הריבית לעניין ההלוואה שנתן יהיה כשיעור המס על ההלוואה שקיבל.

אפשרות לחרוג מריבית בשיעור שנקבע היא מכוח סעיף 5א לתקנות החדשות, שלפיו היה שיעור העלות הכוללת הממוצעת לאשראי הלא צמוד הניתן לציבור על ידי הבנקים, שמפרסם בנק ישראל לפי ההגדרה "שיעור עלות האשראי המרבי" בסעיף 5 לחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות, התשנ"ג-1993, שפורסם לאחרונה לפני חודש דצמבר בשנה פלונית, שונה מ-4.4%, יהיה שיעור הריבית לעניין זה, שיעור הריבית שפורסם כאמור, כשהוא מוכפל ב-75%.

7.5.3 הלוואות צמודות מטבע

על פי התקנות החדשות, בהגדרת "מטבע חוץ" מתווספים לדולר של ארה"ב גם דולר קנדי ואוסטרלי, אירו, לירה שטרלינג, פרנק שוויצרי, רנד דרום אפריקני וין יפני.

לעניין הלוואות צמודות מטבע שציינו לעיל, מתווספים לשינוי בשיעור המטבע עוד 3%.

אפשר לחרוג מריבית של 3% בתוספת שינוי בשער המטבע אם יוכח שנותן הלוואה קיבל הלוואה בסמוך, שאינה מקרוב, בסכום שאינו נמוך מסכום הלוואה שנתן, והלוואות שנתן וקיבל הן באותו סוג מטבע, ומועדי הסילוק של הקרן והריבית זהים, ושיעור הריבית זהה, אזי שיעור הריבית לעניין סעיף 3(ג) לפקודה יהיה שיעור הריבית שבו הוא חייב על הלוואה שקיבל.

במקרה זה אין חריג של תקנה 5א לתקנות החדשות. דהיינו, שיעור הריבית יהיה 3% בתוספת שינוי בשער מטבע או שיעור הריבית בהלוואה המממנת.

7.6 הספירה של המלאי והערכתו

יש לספור את המלאי שבועסק ביום 31.12. עם זאת, אפשר לערוך, ללא אישור, את הספירה בתוך 10 ימים לפני או אחרי תאריך זה, ולבצע את ההתאמות הדרושות, כדי להגיע למצב המלאי בתאריך הקובע. אפשר אף לערוך את הספירה בתוך 30 יום לפני או אחרי תאריך זה, בהודעה בכתב ומראש לפקיד השומה, ולערוך את ההתאמות. רשימות המלאי יכללו את כל הסחורות המצויות בבעלות העסק או ברשותו. סחורות המצויות במקום, ושייכות לאחר, יירשמו בנפרד. כן יש לערוך רשימה לסחורות השייכות לעסק ומצויות בידי אחרים.

אין חובה לסגור את העסק במועד המפקד. כדי להקל את המפקד ולצמצם את הזמן הדרוש לעריכתו, אפשר להכין מראש את גיליונות הספירה בציון סוגי הטובין המצויים בעסק ובזמן המפקד להשלים רק את רישום הכמות. ניתן גם לספור ספירה מוקדמת את תוכנם של ארגזים ואריזות או מדפים ומחסנים מסוימים ולציין על גביהם את הכמויות שנפקדו. ביום המפקד ניתן לרשום את הכמות על פי הספירה המוקדמת כאמור.

המפקד צריך לכלול את כל הטובין השייכים לעסק (לרבות טובין שנמכרו אך טרם נשלחו ללקוח). יש לרשום גם אותם, אך בנפרד ובציון שם הבעלים. מובן שטובין השייכים לאחרים לא ייכללו בחישוב שווי המלאי.

לפני תחילת המפקד רצוי לרשום את פרטי המשלוח האחרון שנשלח מהעסק לפני תחילת הספירה (מספר תעודת המשלוח או החשבונית) והמשלוח האחרון שהתקבל מהספקים.

גיליונות הספירה יהיו ממוספרים מראש במספר עוקב. חובה לרשום עליהם את תאריך המפקד ואת שמות הפוקדים, ועליהם לחתום על כל גיליון. ברשימות הללו יצוין מקום אחסון הטובין (אם יש מקומות אחדים כאלה) ופרטים המספיקים לזיהוים. יירשמו הכמות ויחידת המדידה. אין צורך לרשום מיד מחיר או שווי. חישוב השווי ייעשה כעבור זמן. טובין פגומים או מיושנים יירשמו בציון מצבם.

בעלי מלאי עסקי יכולים להקטין את הכנסתם החייבת השנה, אם ימכרו בפועל פריטים שמחירם ירד ויממשו את ההפסד. אמנם ניתן להעריך פריטים אלה במחיר המימוש המשוער, אם הם ייוותרו במלאי, אך קל יותר יהיה להוכיח הפסדים שמומשו בפועל.

כך אפשר להוכיח שהמלאי נמכר בערך נמוך או לא נמכר כלל, ולכן אין לו כל ערך. מוטב שלא להשאיר "מלאי מת", שכן עצם קיומו פותח פתח לדיונים על אמיתותו.

מומלץ לרכוש מלאי חדש במחירים נמוכים. ערך המלאי ייקבע על פי מחירו בשוק, וחשבונית המעידה על ערך נמוך תעיד כי זהו ערכו בשוק.

עם תום שנת המס, ובמסגרת העבודה השוטפת, יערכו משרדי השומה בדיקות של שווי המלאי במספר מצומצם של עסקים, באמצעות ביצוע ספירות מלאי מלאות - בתיקים שייבחרו בתוכנית העבודה השוטפת - בידי אנשי השומה וכוח העזר. יש לציין כי הבדיקה נעשית בפריסה ארצית גדולה.

לנישומים המדווחים על בסיס מצטבר - מוזכר בזה כי אין כל טעם לרכוש מלאי עסקי נוסף לקראת סוף השנה, מאחר שמלאי של טובין שלא יימכרו יקטין ממילא את ההוצאה השוטפת וינטרל בכך את הרכישה הנוספת. נישומים בעלי מלאי עסקי יכולים עדיין להקטין את הכנסתם לפני סיום השנה ולהקטין את ערך המלאי של הפריטים ששוויים פחת. אמנם אפשר יהיה להעריכם במחיר השוק, אם הוא נמוך מהעלות גם אם יישארו במלאי, אך קל יותר להוכיח הפסדים שמומשו בפועל.

7.7 הוצאות עודפות

עריכת החשבון הסופי של סעיף ההוצאות העודפות אפשרית רק בסוף השנה, לאחר התאמת הוצאות הרכב והתאמת הוצאות אחרות, כגון כיבודים, מתנות ונסיעות לחו"ל, עם הסכומים המותרים לניכוי וכו'.

את ההוצאות מהסוגים המחויבים במקדמות ניתן לחלק לשתי קבוצות: הוצאות שיש להן אופי אישי, שניתן ליחסן כהטבה לעובד פלוני והוצאות שאינן ליחוס שכזה. כך למשל, ניתן ליחס לעובד את עלותה של נסיעה לחו"ל (החלק הבלתי מוכר), החזקת רכב צמוד, אש"ל, מתנות, החזקת טלפון בבית, וכד'. כל תשלום אשר נושא אופי אישי, המתווסף למשכורתו של המקבל לצורכי חישוב מס, הופך לתוספת לשכרו - וההוצאה מותרת לניכוי בידי המשלם.

מאחר שאין לקזז מס תשומות מרכיבי השכר השונים, יש להוסיף את התשלום העודף לשכר כשהוא כולל מע"מ, אם המס שולם.

פקיד שומה ניכויים נוהג להשוות את ההוצאות השנתיות הלא-מוכרות, שהן בגדר הוצאות עודפות לפי סעיף 181ב לפקודה, להוצאות שהותאמו כהוצאות לא-מוכרות.

רצוי לערוך חישוב סופי להוצאות העודפות ולדווח לרשויות מס הכנסה לפני תום שנת המס, כדי להימנע מהטלת קנסות. יש לדווח לרשויות מס הכנסה על חוסר בתשלום. מאידך, אם משלמים יותר יש לזכור כי הסכום העודף, גם שהוא מנוכה מהמקדמות, אינו מוחזר לעולם, ויש רק אפשרות לצרפו לתשלומי המס אם יש רווח.

אפשר להשלים הפרשים או לתקן דוחות קודמים עד 15 בינואר - במסגרת התשלומים בעבור חודש דצמבר. מצוין בזה כי אם בדוח השנתי יעלה סכום ההוצאות העודפות על אלה שבגינן שולמו מקדמות, יוטלו על הפרש, באופן אוטומטי, קנסות, ריבית והפרשי הצמדה. מכאן - חשיבותן של בדיקה עצמית מקדימה ושל עריכת תיאום מלא ומדויק של הדוחות עוד במסגרת שנת המס הנוכחית.

מקדמות בשל הוצאות עודפות, ששולמו ביתר בטעות, יוחזרו לנישום. ראו הוראת ביצוע 32/91 מיום 12.5.91, אשר מורה לפקיד השומה להחזיר מקדמות בגין הוצאות עודפות, אם יוכיח לו הנישום שמקורו של הדיווח בטעות.

יש להתאים את הדוח על "הוצאות עודפות" עם ההוצאות שנרשמו בפקסי החשבונות ולהשלים את החסר בעניין תכנון המס.

7.8 מס ערך מוסף

שיטת הדיווח למע"מ עברה בשנים האחרונות בהדרגה לדיווח מקוון.

חובת הדיווח המפורט למע"מ חלה בשנת 2017 על עוסקים, מלכ"רים ומוסדות כספיים, כמפורט להלן:

1. עוסק אשר מחזור עסקאותיו עולה על 1,500,000 שקלים חדשים, ואשר חייב לפי כל דין בהכנת מאזן, וכן במינוי רואה חשבון מבקר או מבקר אחר כאמור בסעיף 20 לפקודת האגודות השיתופיות. כאשר מדובר בשותפות או באיחוד עוסקים, יחול האמור לעיל על דיווחי השותפות או האיחוד באם אחד השותפים או אחד העוסקים באיחוד מקיים את התנאים האמורים לעיל.
2. עוסק שלא מתקיים בו האמור לעיל ומחזור עסקאותיו עולה על 2,000,000 שקלים חדשים או שחלה עליו חובה לנהל פנקסי חשבונות לפי שיטת החשבונאות הכפולה מכוח הוראות ניהול פנקסי חשבונות.
3. מלכ"ר אשר מחזורו השנתי עולה על 20 מיליון שקלים חדשים.
4. מוסד כספי אשר מחזורו השנתי עולה על 4 מיליון שקלים חדשים.

הוראות סעיף 1 לעיל יחולו החל מיום **1.3.2017**, כך שעוסק שמחזור עסקאותיו בין 1,500,000 ל- 2,000,000 שקלים חדשים ואשר חייב לפי כל דין בהכנת מאזן, וכן במינוי רואה חשבון מבקר או מבקר אחר כאמור בסעיף 20 לפקודת האגודות השיתופיות, יחוייב בדיווח מפורט רק החל מהדיווח לחודש **מרץ 2017**.

יובהר כי חובת הדיווח המפורט אינה תלויה בקבלת הודעה מרשות המסים, ובהתאם, אין באי קבלת הודעה בכדי לפטור את חייבי הדיווח המפורט העונים לאחד מהקריטריונים דלעיל מחובה זו.

7.9 השפעת המחזור של השנה חולפת

למחזור יש השפעה על ארבעת הגורמים האלה:

- א. טיב ניהול החשבונות שיידרש בשנה הבאה.
- ב. ניכוי מס במקור מנכסים או משירותים.
- ג. שיעור המקדמות לשנה הבאה.
- ד. מקדמות של נישומים המדווחים בשיטת המזומן.

ולהלן פירוט ארבעת הגורמים הללו:

א. טיב ניהול החשבונות שיידרש בשנה הבאה

בהתאם להוראות ניהול פנקסי חשבונות לצורכי מס הכנסה ומע"מ - נקבעו קריטריונים המבוססים בעיקר על מחזור עסקי ומספר מועסקים, הקובעים את טיב ניהול החשבונות שיידרש בשנה הבאה. לעתים, שינוי קל במחזור בשנה המסוימת יגרום לבעל עסק לנהל את פנקסי חשבונותיו בשנה שאחריה בשיטה אחרת מהשיטה שלפיה ניהל אותם בשנה המסוימת.

המחזור מוגדר בהוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבונות), התשל"ג-1973, בין היתר, במילים אלה: "סכום המכירות וסכום התמורה בעד שירותים - לרבות מסים עקיפים, בשנת המס הקודמת או בשנת המס האחרונה שלגביה נערכת שומה סופית (להלן - 'השנה הקובעת'), והכל לפי הסכום הגבוה, כשהוא מוכפל ב-12 ומחולק למספר חודשי פעילות העסק בשנת המס הקודמת או בשנה הקובעת, לפי העניין."

מומלץ לכל בעל עסק ללמוד מבעוד מועד את הקריטריונים הרלוונטיים לסוג הענף שבו הוא עוסק, ולבחון באיזו מידה שינוי כלשהו השנה יגרום בשנה הבאה לשינוי מהותי באופן ניהול פנקסי חשבונותיו - דבר שיוסיף, כמובן, עלויות לניהול החשבונות.

ינואר של שנת המס השוטפת הוא המועד לעדכון התקרות של המחזור השנתי, המשמשות לסיווגם של נישומים לקבוצות השונות לעניין ניהול פנקסי חשבונותיו לצורכי מס, וכן לעדכון סכומים אחרים שבהוראות ניהול פנקסי חשבונות.

גידול במחזור הכספי בעסק עלולה לאלץ את העסק, לפי הוראות ניהול פנקסי חשבונות, לעבור מניהול בשיטה החד-צידית לניהול בשיטה הכפולה. גלישה בלתי מכוונת בתחום הזה עלולה להיות בלתי הפיכה, ולא תמיד זה משתלם לנישום.

ב. ניכוי מס במקור מנכסים או משירותים

חובת ניכוי המס במקור מתשלומים בעד שירותים או נכסים חלה בהתאם לצו מס הכנסה (קביעת תשלומים בעד שירותים או נכסים כהכנסה), התשל"ז-1977, שהוצא על פי סעיף 164 לפקודה.

חובת הניכוי מוטלת על:

1. מי שמחזור עסקיו עולה על הסכומים שנקבעו.
 2. גופים מסוימים ללא קשר לסך המחזור.
 3. מי שחייב בניהול פנקסי חשבונות לפי שיטת החשבונאות הכפולה, על פי ההוראות לניהול פנקסי חשבונות (גם אם אינו חייב בניכוי המס לפי סך מחזור).
- עם זאת, יש לשים לב באשר להקלה הפוטרת מחובת ניכוי המס במקור, כאשר לא הייתה חובה לנהל פנקסי חשבונות לפי שיטת החשבונאות הכפולה בשנים קודמות.

ג. שיעור המקדמות לשנה הבאה

שיעור המקדמות נקבע כיחס בין הרווח לבין המחזור.

שיעור המקדמות נקבע בהתאם ליחס רווח נקי לפני מס חלקי המחזור העסקי. לפיכך, ככל שהמחזור העסקי הולך וגדל, כך שיעור המקדמות לשנה הבאה הולך וקטן.

ד. מקדמות של נישומים המדווחים בשיטת המזומן

להקטנת מחזור יש השפעה גם על מקדמות של נישומים.

עד לסוף השנה אפשר לתכנן את הגדלת המחזור על ידי מבצעי מכירות, או הקטנתו על ידי הימנעות ממכירות.

7.10 פיצול ומיזוג עסקים

נושא זה מוסדר בחלק ה2 לפקודה, וגם כאן יש לבחון האם מדובר בתכנון מס החייב בדיווח. קיימת מגמה של פיצול עסקים, ניתוקם או העברתם, בין היתר, מסיבות המיסוי האלה:

- א. הימנעות מחובת ניכוי מס במקור לפי תקנות מס הכנסה (ניכוי מתשלומים בעד שירותים או נכסים), התשל"ז-1977. פיצול המחזור לשני עסקים עלול להוציאם מחובת הניכוי.
 - ב. חשש מפסילת פנקסי חשבונות בעסק מורכב בגלל אפשרות פסילה של פעילות אחת מתוך המכלול. לדוגמה: פנקסי חשבונות של חברה קבלנית גדולה, המפעילה חניון קטן על אחד המגרשים הפנויים, עשויים להיפסל, אם השומר במגרש ייתפס כשלא רשם תקבול.
 - ג. חובת מעבר משיטת ניהול פשוטה של פנקסי חשבונות לשיטה מורכבת, בשל גידול במחזור.
 - ד. כאשר פנקסי חשבונות של נישום נפסלו עקב אי רישום תקבול, הם ייפסלו לכל השנה. כדי שלא לפעול בעסק שפנקסי החשבונות שלו פסולים, מועתקת הפעילות לגוף חדש, נקי מהליקוי.
- לקראת סוף שנת המס רצוי לבחון מחדש אם יש טעם להמשיך בפיצול, אם התנאים המקוריים עדיין קיימים, ואם עלות הפיצול מצדיקה את התועלת בהמשכו. מצד שני, אפשר לשקול פיצול או שינוי ארגוני לקראת שנת המס הבאה, כדי לפתור בעיות שהוזכרו לעיל.

8 תכנוני מס החייבים בדיווח

בעת בחינת האפשרות לאמץ תכנון מס ראוי לזכור כי קיימת רשימה סגורה של תכנוני מס שהמאמץ אותם מחוייב בדיווח ע"פ תקנות מס הכנסה (תכנון מס החייב בדיווח), התשס"ז-2006. (להלן "התקנות")
להלן תכנוני המס החייבים סדיווח ע"פ תקנות אלה:

1. תשלום דמי ניהול מאדם לקרובו בסכום כולל של 2 מיליוני ש"ח, והכול אם בגין התשלום האמור פחתה חבות המס של המקבל.
2. מכירת נכס לקרוב שנוצר בה הפסד בסכום של 2 מיליוני ש"ח, שקוּזוּ כולו או חלקו משנת המכירה, או עד 24 חודשים ממועד המכירה.
3. מכירת נכס, לאחר שהנכס הועבר למוכר בפטור, או שהנכס נמכר ויצר הפסד בסכום של 2 מיליוני ש"ח הניתן לקיזוז.
4. מכירת נכס, לאחר שהנכס הגיע בפטור ממס ונמכר בתוך שלוש שנים, וכנגד הרווח שנוצר קוּזוּ הפסד בסכום שלא פחת מ-2 מיליוני ש"ח.
5. מחילת חוב לקרוב, בתנאי שהמחילה היא בסכום של 1 מיליון ש"ח לפחות, ובעקבות המחילה פחת סכום החבות במס.
6. סגירת חוב של בעל עניין מהותי בסכום של 1 מיליון ש"ח ברבעון האחרון של השנה, ומשיכתו מיד בתחילת הרבעון של השנה שלאחר מכן.
7. רכישת אמצעי שליטה בחברה והמחאת הלוואות בעלים של מוכר המניות לרוכש המניות.
8. רכישת 50% ממניות החברה במהלך תקופה של 24 חודשים, אם לחברה הנרכשת יש הפסד של 3 מיליוני ש"ח.
9. רכישת 25% מהון המניות של חברה זרה שאינה גומלת, אם שיעור המס במדינה הזרה נמוך מ-20%.
10. רכישת חברה זרה במדינה שאינה גומלת, שמרבית נכסיה בישראל וכו'.
11. תשלום מחברה משפחתית לבעל מניות מייצג, שבעקבות התשלום נוצר הפסד לבעל המניות המייצג.
12. עסקת תמורות במקרקעין.
13. קבוצות בנייה.
14. החזקה של מלכ"ר או של מוסד כספי בעוסק.

הדיווח נעשה במועד הגשת הדוח השנתי ע"י הצד לתכנון כפי שנקבע בתקנות.
הקנס על אי דיווח יעמוד על 30% מחיסכון המס בתכנון המס.

9 נספחים

9.1 מפקד מלאי ליום 31/12/2017

הנחיות לביצוע

דפי ספירה

דפי ספירה אלקטרוניים

9.2 הגשת הדוח האישי לשנת 2017

רשימת מסמכים

9.3 דוח מד אוץ לכלי רכב

טופס לרישום מד אוץ

9.4 הנחיות לפתיחת מערכת ספרים לשנת 2018

הנחיות לפתיחת מערכת ספרים חדשה